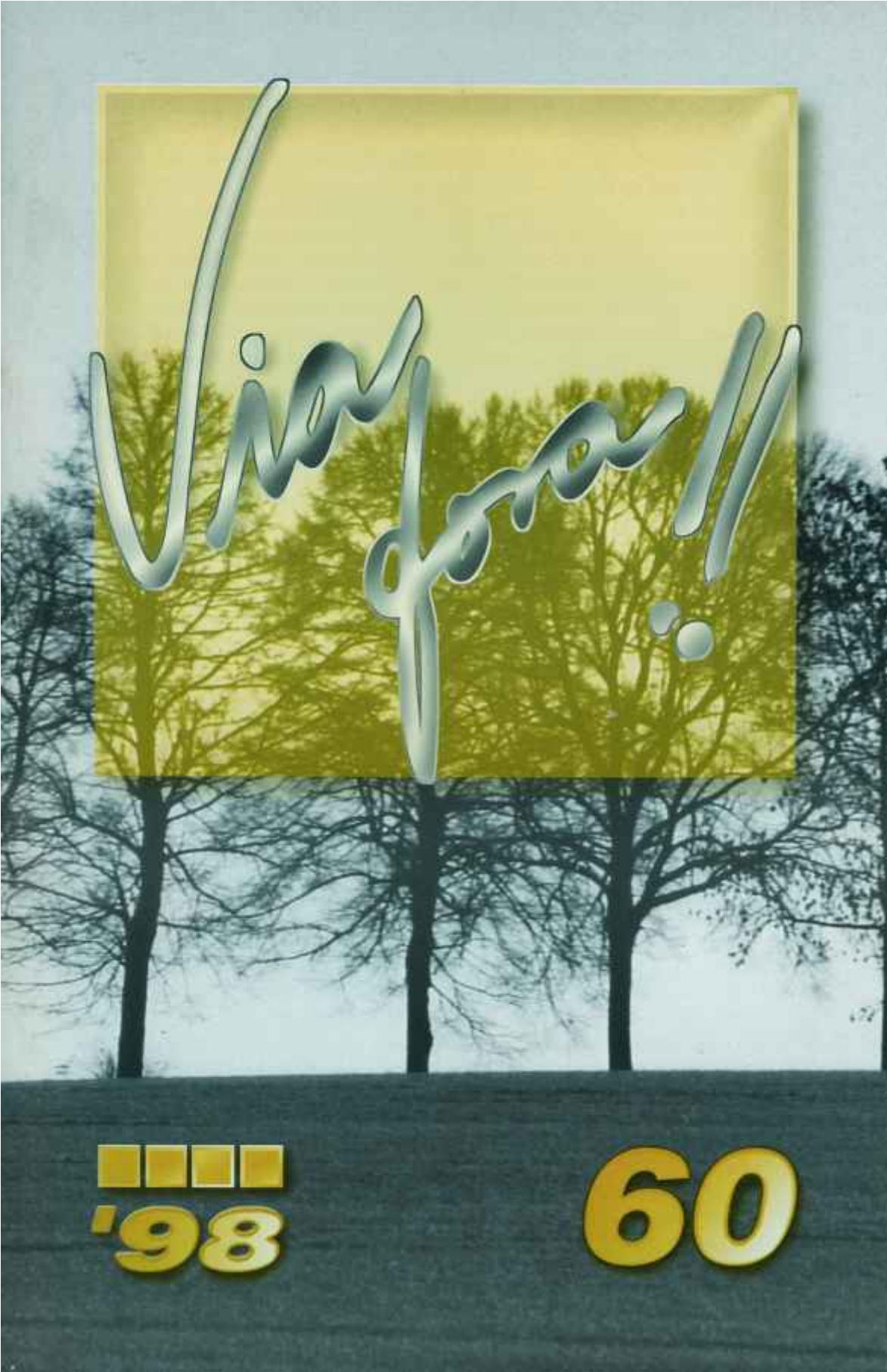
Vindaa!
'98
60

Via fora!! és una publicació que apareix l'hivern del 1984, fruit del treball d'equip de l'associació cultural **enllaç**, i des d'aleshores continua publicant-se amb una tossuda periodicitat trimestral.

Els primers números —amb el subtítol 'Publicació per a la gent culturalment activa'— es dirigeixen a totes aquelles persones que porten a terme alguna activitat de dinamització cultural. Poc a poc, en incrementar la relació amb altres publicacions afins d'arreu del món, Via fora!! es va convertint en una plataforma de difussió d'idees sobre noves maneres d'entendre la societat i les seves relacions amb el medi. Així, s'hi publiquen articles sobre temes tant diversos com ara les relacions humanes, els mecanismes del poder, els conflictes ètnics i nacionals, els models econòmics, el coneixement del propi cos, l'explotació nord ➪ sud, la degradació del medi natural, els sistemes cooperatius, la gestió dels recursos o la participació política, sempre des d'un punt de vista innovador, amb un triple objectiu:

✓ informar sobre els debats ideològics i les experiències pràctiques que s'estan duent a terme arreu del món,

✓ provocar la reflexió individual i col·lectiva al voltant d'aquests temes, i

✓ apuntar possibles línies d'acció envers petits canvis dins d'una perspectiva global.

Via fora!! is a plublication which appears within the winter of 1984, fruit of the group work of the cultural association **enllaç**, and since then it continues being published with a quarterly obstinated periodicity.

The first issues —with the subtitle 'Publicació per a la gent culturalment activa'— were directed to all those people who carried out some activity of cultural dynamization. Gradually, with the increase of relationships with other similar publications all over the world *Via Fora!!* is becaming a platform for the diffusion of ideas concerning new ways to undestand society ans its relationships with the environement. Then, there are published articles about subjects as diverses as human relationships, mechanismes of power, ethnic and national conflicts, economical patterns, the knowledge of the own body, North ➪ South explotation, the degradation of natural environement, cooperative systems, the resourcers management or the political participation, always from an innovating point of view, with a triple objective:

✓ to inform about ideological debates and practical experiences carried out all over the world.

✓ to promote individual and collective reflexion concerning these subjects, and

✓ to point out possible action lines towards small changes within a global prespective.

Via fora!! estas eldonaĵo kiu aperis vintre de 1984, kiel rezulto de la teama laboro de la kultura asocio **enllaç** kaj de tiam daŭre aperas kun konstanta trimonata ofteco.

La unuajn numerojn —kun la subtitolo 'Eldonaĵo por homoj kulture aktivaj'— oni adresis al tiuj personoj kiuj plenumis iun ajn aktivaĵon pri kultura aktivigo. Iom post iom kiam plimultigas la rilatoj kun aliaj similaj eldonaĵoj en la tuta mondo, *Via fora!!* iom post iom farigas kvazau platformo por disvastigo de ideoj pri novaj manieroj kompreni la socion kaj giajn rilatojn kun la medio. Tiel, oni aperigas en gi artikolojn pri tiel diversaj temoj kiel la homrilatoj, la meanismoj de la povo, la etnaj kaj naciaj konfliktoj, la ekonomiaj modeloj, la kono de la propra korpo, la ekspluatado nordo ➪ sudo, la degenerado de la natura medio, la kooperativaj sistemoj, la mastrumado de la rimedoj au la politika partopreno, nepre el noviga vidpunkto, kun triobla celo:

✓ informi pri la ideologiaj debatoj kaj la praktikaj spertoj kiuj okazas en la tuta mondo.

✓ provoki la individuan kaj kolektivan pripensadon cirkau tiuj temoj.

✓noti eblajn agadliniojn cele al malgrandaj sangoj ene de totala perspektivo.

GLOBALITZACIÓ I AUTODETERMINACIÓ

Els dos termes del títol circulen abastament per la nostra realitat social i política, amb valoracions i perspectives força diferents. Els universalistes utilitzen la realitat de la globalització econòmica per justificar la, segons ells, inconsistència i anacronisme del dret a l'autodeterminació. Els nacionalistes modernitzadors, per la seva banda, afirmen que l'autodeterminació és necessària, no per qüestionar aquesta globalització, sinó per entrar-hi en posicions de guanyadors i des de la nostra "idiosincràsia". Pretenen posar junts el llop i l'ovella.

En definitiva, però, tots dos, amb els matisos necessaris, són creients fervorosos d'un model de globalització econòmica els elements característics del qual no ens generen cap mena de simpatia. Resumint molt hi veiem:

- La generació d'una exclusió social i econòmica cada cop més gran arreu del món, que sacrifica generacions senceres de pobles a l'altar de la productivitat material i l'estupidesa mental.

- Una homogeneïtzació cultural segons el model occidental modern, presentat com a universalment indefugible ("o el nostre model o el caos", ens diuen histèricament alguns globalitzadors impenitents).

- La instauració d'una democràcia sense poder polític real, sense capacitat de ser un mecanisme de control i decisió populars, totalment supeditada als poders financers transnacionals.

- La imposició d'un model econòmic fonamentalment financer, en el que uns quants privilegiats posseeixen la capacitat de crear i provocar crisis econòmiques, polítiques i militars per un simple moviment virtual de capitals (expressió última d'un procés secular d'expoliació i destrucció urbi et orbe).

- L'agudització i reactualització de velles problemàtiques que semblava que estaven començant a ser mínimament tingudes en compte (encara que sovint fos a nivell folklòrico-mediàtic) pel poder polític, com és la qüestió del medi ambient, la situació de la dones, les possibilitats d'acabar amb les guerres i de construir una cultura de la pau, etc.

En definitiva, podem reclamar el dret a l'autodeterminació amb dues motivacions totalment divergents:

- per participar amb la nostra idiosincràsia pròpia (com a catalans i en català, si us plau) en un model destructor de persones i col·lectivitats, que tard o d'hora es tornarà contra nosaltres mateixos;

- o bé per disposar de mecanismes que ens permetin generar les bases d'un altre model global, basat no en la destrucció de persones i pobles, sinó en el diàleg i la cooperació interculturals.

Nosaltres volem exercir el nostre dret a l'autodeterminació, però no per participar en posicions guanyadores en el repartiment del pastís entre la minoria privilegiada, sinó per transformar, humilment però amb fermesa, aquesta globalització homogeneïtzadora que, paradoxalment, necessita el sacrifici de moltes vides per instaurar, diuen, una vida millor (per als que no s'hagin quedat pel camí, s'entén).

Des de Via Fora, amb la nostra feina de formiguetes, us preguntem: voleu que la nostra cultura contribueixi a la destrucció de la vida i l'opressió de pobles i persones? o preferiu que contribuïm —des d'ella i amb ella— a la construcció d'una vida joiosa i plena per a totes els homes i totes les dones d'arreu del món? Per a nosaltres la resposta està prou clara. Esperem i desitgem que per a vosaltres, lectors i lectores, també.

EDITORIAL VIGÍA

Carme Romaní

Fa uns anys que des de Via Fora!! tenim coneixement de la iniciativa editorial que ara us presentem. De fet, els seus protagonistes han visitat Catalunya diverses vegades per tal de fer-nos arribar i sentir els seus projectes i treballs realitzats.

Es tracta d'una editorial cubana, força atípica i peculiar. Amb un procés bàsicament artesanal, l'editorial Vigía aconsegueix uns resultats vius, directes, autèntics. L'autora del present article, vella amiga i col·laboradora d'Enllaç, ha visitat diverses vegades la seva seu cubana. El treball que publiquem a continuació és fruit d'aquestes visites, col·laboracions i vivències.

Font: directa de l'autora.

We have known about this publishing initiative for some years. In fact, its leaders have visited Catalonia on several occasions in order to let us know their projects and realisations. It is a Cuban publishing house, of quite exceptional characteristics. Using basically craft procedures, Vigía manages to obtain lively, authentic and direct effects and end results. The author of the present article, a good friend of, and contributor to, Enllaç, has visited its Cuban seat on several occasions. The text we publish hereunder is the result of these visits, cooperation and common experiences.

Source: Direct from the author.

De antaŭ kelkaj jaroj ĉe Via Fora!! ni konas la eldonan iniciatemon kiun nun ni prezentas al vi. Fakte ĝiaj protagonistoj kelkfoje vizitis Katalunion por tiel havigi kaj sentigi al ni siajn projektojn kaj plenumitajn verkojn. Temas pri kuba eldonejo tre netipa kaj karakteriza. Per baze metia procedo la eldonejo Vigía atingis vivajn, rektajn kaj aŭtentajn rezultojn. La aŭtorino de tiu ĉi artikolo, maldova amikino kaj kunlaborantino de Enllaç, kelkfoje vizitis ĝian kuban sidejon. Rezulto de tiuj ĉi vicitoj, de la kunlaboradoj kaj de la starigitaj travivaĵoj, estas tiu ĉi verko, kiun ni sekve publikigas.

Fonto: rekte el la aŭtorino.

Sovint la manca de recursos, de material, de maquinària... és la raó principal per aturar projectes, per abandonar les idees més brillants. Sembla que per dur a terme qualsevol proposta són necessàries un seguit de premisses sense les quals no és possible portar-la a la pràctica. Aquesta mancança justifica per se la inactivitat: no es pot fer perquè no tenim...

Quan Alfredo Zaldívar va crear l'Editorial Vigía el 1985 no tenia res més que la seva vocació de poeta i editor i una creativitat desbordant. Els ulls, els dits de Zaldívar busquen incansablement allò que sí tenim a l'abast: materials que hom llença, productes que hom pot trobar a la natura, paper reciclat. La matèria primera és font d'inspiració per al dissenyador i alhora el dissenyador busca arreu allò que li permetrà plasmar el seu disseny. La recerca es fa amb serenor, sense neguits, també sense traves.

Davant dels llibres editats per Vigía, el primer sentiment que em va envair va ser: aquí ningú no posa límits a la imaginació. Ni la falta de materials, ni les dificultats del propi disseny són dissuasòries. Els dotze membres del col·lectiu han decidit que tot és possible. També la casona, ubicada a la Plaza de la Vigía, té un encant molt especial. L'edifici fa cantonada amb el carrer Magdalena, paral·lel al San Juan, un dels dos rius de la ciutat de Matanzas que han configurat la seva arquitectura. Ponts de

ferro, ponts de pedra cavalquen sobre el San Juan i el Yumurí, tot unint els diferents barris de la ciutat.

A la casona, considerada la més antiga de la ciutat (de les que encara es conserven), hi va fer estada Tomàs Gener, català, fill de Calella de la costa, influent comerciant i fundador de la Biblioteca Pública de Matanzas (la segona en importància del país), una de las figures més rellevants en els àmbits econòmic, social i cultural de la primera meitat del segle XIX cubà. Va ser un temps Casa de la Trova i finalment és la seu de l'Editorial Vigía. Els seus murs han estat i són testimonis d'actes de cultura i de creació artística.

S'entra a la casa per una gran porta de fusta pintada de blau, que dóna al porxo de la plaça. Només traspassar el llindar es troba una sala immensa, decorada amb mobles antics, taules i prestatgeries on s'exposen les obres de l'Editorial.. Al fons, a mà dreta, s'endevina el pati interior, obert, protegit del sol pel ramatge d'un arbre de flors blanques que, en forma de campaneta, es bressolen suaument, desvetllant amb sons imperceptibles les muses dels poetes i convidant a l'acte creatiu.

Tot pujant una escala de fusta s'arriba a la nau on es manufacturen els llibres. Dalt d'una prestatgeria, la vella Underwood. Alfredo Zaldívar ens explica:

"Amb ella i un mimeògraf vàrem engegar l'editorial i hem funcionat una pila d'anys, fins que, amb l'ajut de la Universitat de Lleida, les hem substituït per un ordinador, una impressora, un escaner, una guillotina elèctrica i una màquina que ens permet impressions de la més alta qualitat, en tirades de fins a 5.000 còpies, amb facilitats per a insums, recanvis i atenció tècnica, avantatges que no teníem amb el mimeògraf".

Asseguts a una banda i altra d'una filera de taules no gaire amples trobem la Gisela (poeta i membre del Equip de Redacció, esposa d'en Zaldívar i ànima de l'editorial), la Laura Ruiz (també poeta i membre del Equip de Redacció), la Leticia, la Maricel, la Jacquelín , en Joham i en Ariel (dos joves grafistes-dissenyadors de gran vàlua), l'Ana Maria, l'Agustina, la Lizet (la Relacions Públiques), Guevara (l'administrador), Enrique (grafista i el capità de la sala de màquines).

"El taller de Vigía el conformem dotze treballadors –afegeix Zaldívar- i encara que cadascú de nosaltres tenim tasques diferents dintre de l'editorial, tots treballem en les feines artesanals, feines característiques que fan de Vigía un fet editorial peculiar, com ara:

La il·luminació a mà.
L'esquinçament a mà.
El retallat a mà.
La utilització d'aplics per aconseguir collatges poc usuals.
L'enumeració de cada exemplar.
La firma dels autors (si són vius) en cada exemplar.
L'ús de papers pobres, elements naturals i rústics, deixalles industrials i qualsevol element que convingui a l'interès del disseny.

Publiquem anualment entre vint-i-cinc i trenta títols, d'autors cubans i foranis, novells i també consagrats. Fem tirades de dos-cents exemplars i en formats que van des del pergamí fins a llibres de al voltant de cent fulls, passant per plaquetes o opuscles, etc.

Vigía ha pretès fer un llibre que sorgeix del no rés material, de l'enriquiment espiritual, el més humà possible, lluny de la màquina, molt a prop de l'home, tractant de trobar un discurs coherent entre el text i la versió plàstica, artesanal, tot seguint la tradició renaixentista, a vegades dins de l'herència del llibre objecte, del llibre

rústic, de l'art pobre, de l 'art kraft, però sempre molt a prop de les tendències de vanguarda."

Mentre uns retallen, d'altres encolen i peguen els fragments a la portada; més enllà, amb pinzells molt fins hi ha qui acoloreix una sanefa, una greca, unes flors. S'aprofita tot. S'estalvia al màxim els materials. Apilats amb capses de diferents mides podem trobar a les prestatgeries adossades a la paret tota mena de "tresors": pallofes de ceba, serradures, malles de les que aquí fem servir per vendre els alls o les patates, trossets de vidres de mil colors, sorra, branques petites, llavors, llegums, fulles, cordills, fils, llanes, papers de caramel, papers de tots colors i textures, robes, metalls, suro, petxines, cargols...

Es treballa amb música, fent petar la xerrada, tot rient. De mica en mica, cada una de les peces retallades o esquinçades estan encolades al seu lloc, el llibre va agafant cos i també ànima gràcies a les carícies de tants dits que li donen vida, que li transmeten amor. És per això que les obres que surten del taller de Vigía no són fredes ni al ulls ni al tacte. Són llibres càlids que, en sostenir-los en les mans, hom diria que els sent bategar, que et parlen mitjançant les paraules impreses i també xiuxiuejant lirisme per cada porus de la seva estructura, de les seves textures diferents.

Avui, a la sala de l'entrada, on normalment s'exposen i venen les obres de l'Editorial Vigía, es presenta un nou llibre. Zaldívar diu unes paraules de benvinguda a la cinquantena de persones reunides a la sala. Dos actors interpreten una de les escenes del llibre *Don Juan tras la pared de Ulises Rodríguez Febles*, Premio Nacional de Teatro, José Jacinto Milanés, UNEAC. Matanzas, 1996. Un cantautor interpreta vàries de les seves composicions a

la mitja part. Cada vegada que es fa la presentació d'un nou llibre s'aprofita per combinar la poesia amb la música. Artistes consagrats i joves valors es reuneixen al voltant del nou producte de Vigía, embolcallant-lo amb sons lírics i harmònics.

L'Editorial Vigía té col·leccions de poesia, teatre, narrativa, assaig (que inclou història, investigació, crítica, etc), literatura per a nens, música, autors clàssics (que inclouen edicions bilingües). També publica dues revistes: *Barquitos del San Juan, para niños* i *La revista del Vigía*.

Dulce María Loynaz (La Habana, 1902–1997), premi Cervantes el 1992 i guardonada amb els més importants premis nacionals i internacionals, María Elena Blanco (La Habana, 1947), poetessa, Elizer Lazo (Zaza del Medio, Las Villas, 1957–1997), poeta, pintor, escultor, Antón Arrufat (Santiago de Cuba, 1935), un dels més importants escriptors contemporanis, Teresita Fernández, autora, entre d'altres, del poema *"Lo feo"* (que resumeix l'essència del pensament dels fundadors i col·laboradors de l'Editorial Vigía), Eliseo Diego, Jacques Prévest, Arthur Lundkvist, són una mostra dels escriptors que han vist les seves obres publicades en alguna de les col·leccions de Vigía.

A l'estiu, Vigía obre les seves portes als brigadistes. Durant quinze dies, brigadistes i personal de l'editorial projecten i realitzen un llibre conjuntament. *Hermanos son, hermanos en lo eterno*, antologia bilingüe de poetes catalans i cubans, *De Montserrat a Monserrate*, llegendes, tradicions i història de la Moreneta, del Monestir, de la muntanya origen de l'ermita que els catalans construïren al cim d'un turó a Matanzas, *Dos leyendas del agua*, una llegenda catalana (*per què l'aigua del mar és salada?*) i una llegenda cubana (*La gaviota de San Juan*), *Memoria Catalana de Matanzas*, sobre un text de l'historiador de la ciutat de Matanzas, Juan Francisco González i García.

L'experiència de compartir la gestació i l'elaboració d'un llibre, seguint pas per pas cadascuna de les etapes que fan possible editar un llibre és inoblidable. Viure tan estretament amb la gent de Vigía té el poder de transformar el pensament i la mirada d'una manera profunda i s'experimenta tota la raó que té Teresita Fernández quan afirma que si a les coses lletges se'ls hi posa una mica d'amor, aviat es comprova que van canviant de color. Així, molts dels papers, dels objectes que llencem, a l'Editorial Vigía esdevenen obres d'art gràcies a la creativitat i l'entusiasme de la seva gent.

Aviat Zaldívar, Gisela i potser algú més tornaran a ser aquí entre nosaltres. Com els dos darrers anys faran tallers per a nens i per a adults on cadascú dels participants elaborarà el seu propi llibre, presentaran els seus nous llibres, faran recitals de la seva obra poètica, parlaran de literatura cubana, dels clàssics i dels nous valors i ens deixaran una vegada més unes ganes boges de tornar a veure el pati coronat de flors blanques o d'asseure'ns a la vora del San Juan i assaborir sense pressa el do de la conversa, amable i tranquil·la, jaç per on s'escolen les idees fructíferes, dolçament com les aigües del riu.

Carme Romaní

CARTA DE PORTO ALEGRE

Durant més d'un any, tota una sèrie d'organitzacions i d'entitats de la sòcio-economia solidària d'arreu del món van estar preparant una trobada a Porto Alegre (Brasil), amb l'objectiu de reforçar les xarxes d'intercanvi i de cooperació, i també, albora, de valorar el grau d'eficàcia, els efectes i el significat profund del treball que realitzen.

Aquest encontre va tenir lloc el proppassat mes d'agost a l'esmentada ciutat brasilera.

Fruit d'aquesta trobada és la declaració que publiquem a continuació.

Font: directa dels autors.

For over more than one year, quite a number of organisations and entities of solidary socio-economic movements from all over the world have been preparing a meeting at Porto Alegre, Brazil, with a view towards reforcing their network of interchange and co-operation as well as evaluating the degree of efficiency, the effects as well as the deeper meaning of the work they carry out.

This meeting took place last August at the mentioned Brazilian town.

The following declaration is the result of this meeting.

Source: Direct from the Authors.

Dum pli ol unu jaro pluraj organizaĵoj kaj asocioj de la tutmonda solidara sociekonomio pretigis renkontiĝon en Porto Alegre (Brazilo), kun la celo fortigi la reton de intersanĝo kaj de kooperado kaj samtempe valorigi ankaŭ la efiknivelon eĉ la efikojn kaj la profundan signifon de la laboro kiun ili realigas.

Tiu ĉi renkontiĝo okazis la pasintan aŭguston en la menciita brazila urbo.

Frukto de tiu ĉi renkondiĝo estas la deklaracio, kiun ni sekve publikigas.

Fonto: rekte el la aŭtoroj.

Nosaltres formem part d'organitzacions i entitats de la sòcio-economia solidària. Estem treballant des de fa anys en cooperatives i grups associatius urbans, industrials i de serveis, rurals i de producció agrícola, empreses autogestionades i comunitàries, organitzacions sindicals, xarxes de comercialització, centres educatius, associacions de solidaritat recíproca i governs locals. Com un pas més en aquest procés, ens hem trobat per reforçar encara més les xarxes d'intercanvi i de cooperació, alhora que hem avaluat la nostra eficàcia, així com els efectes i el significat profund del que estem fent.

Som més de cent persones –dones, homes, joves, nens i nenes treballadores, professionals de diversos camps, treballadors rurals, urbans i representants de governs locals d'ambdós costats de l'Atlàntic. Venim de pobles, comunitats i nacions d'Amèrica Llatina (Argentina, Brasil, Bolívia, Colòmbia, Cuba, Xile, Equador, Mèxic, Nicaragua, Perú, Uruguai i Veneçuela) i la Unió Europea (França i Estat espanyol).

En la nostra trobada hem constatat que, malgrat la distància i les diferents circumstàncies de les nostres respectives realitats, el pes de l'economia globalitzada i el seu model de funcionament comporta situacions semblants d'injustícia social i econòmica i implica una amenaça permanent a la vida de la humanitat i del Planeta.

Aquest model econòmic genera desocupació creixent i generalitzada, formes antigues i noves d'explotació, especialment de la infància, els joves i les dones, situacions de misèria i de carència dels medis materials bàsics per a una vida digna d'éssers humans. Comporta, a més a més, insatisfacció i manca de perspectives, el malmeta-

ment dels talents i valors de milions de persones que sols són considerades com mers objectes de producció, consum i tributació, juntament a la destrucció de la diversitat cultural i del medi ambient.

Per què no ser protagonistes d'un treball creador i satisfactori, que estigui lliure de tota opressió i explotació, i que produeixi allò que manca per satisfer totes les nostres necessitats culturals, materials, espirituals, afectives i relacionals?

Per què produir sols en funció d'un mercat injust, depredador i especulatiu, renunciant a gestionar la producció i l'economia al servei de nosaltres mateixos, de tota la ciutadania i de tots els pobles del nostre Planeta, així com de les generacions futures?

Per què delegar la gestió d'àmbits tan importants de les nostres vides, com la salut, l'educació, l'urbanisme, l'habitatge, el treball i els nostres recursos econòmics?

Per què subordinar-nos als dictats de les empreses transnacionals, als estats i institucions internacionals identificats amb interessos corporatius i excloents si, amb la nostra unió i

força col·lectives, podem conformar espais públics, estats i altres organitzacions al servei de la societat, per a què aquesta tingui més poder, per a que es transformi en protagonista del seu desenvolupament de forma autònoma i autosuficient?

La nostra resposta és la sòcio-economia solidària com a forma de viure que abasta la integritat de l'ésser humà i que planteja una nova cultura i una nova forma de produir per a satisfer les necessitats de cada ésser humà i de tota la humanitat.

Hem constatat que les nostres experiències tenen moltes coses en comú: motivacions de justícia, lògiques de participació, creativitat i processos d'autogestió i autonomia. Hem pogut comprovar la força real que tenen les persones i les comunitats humanes quan:

- emprenen iniciatives de producció com un sentit positiu del treball per

© Xavi Lopez

a desenvolupar-se plenament com a persones lliures, que saben el per què i per a què treballen i produeixen, i per a respondre a les necessitats de la població respectant la natura,

- s'organitzen i coordinen per exercir l'enorme poder que suposa consumir de manera conscient i sostenible, controlar la qualitat dels productes i dels serveis i promoure relacions econòmiques justes, solidàries i responsables en totes les baules de la cadena de produir, distribuir, comercialitzar i consumir,
- viuen com a persones coherents que van transformant-se i canviant llurs actituds i modus de relació paral·lelament a l'acció que emprenen per la transformació social.

Creiem que, com les nostres, hi ha milers i milers d'experiències positives al llarg i ample del món, que plantegen canvis importants en la forma de participar en l'economia, en la cultura, en la política i, en general, en les relacions de la societat.

Per això volem compartir amb totes les persones que estan compromeses i motivades en aquesta línia i recordar la importància d'articular-nos i reforçar les nostres experiències. I, a aquells que encara no ho estan, animar-los a que s'organitzin lliurement juntament amb els seus conciutadans i conciutadanes per fer una societat on sigui possible gaudir de la vida, construir relacions solidàries i germanes i somriure cada matí perquè estem assumint la responsabilitat de gestionar les nostres vides i omplir-les de sentit i d'amor.

Porto Alegre, 9 d'agost de 1998

UNA PROPOSTA VAL MÉS QUE MIL QUEIXES

Centre per a la Innovació Social
Patronat Flor de Maig, Apartat 145, 08290 Cerdanyola del Vallès
Telf. 93 586 60 19 - Fax 93 586 60 01
Correu-e: cis@troc.es - http://www.troc.es/repensar

LLIÇONS D'ECONOMIA RECREATIVA

Fabià Estapé
Editorial Empúries,gener de 1996. •
ISBN 84-7596-479-6,137 pàgines

Fabià Estapé (Portbou), catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona, és un dels economistes més ben informats, cultes i prestigiosos que ha tingut mai aquest país. Així ens el presenta el resum de la contraportada del llibre del que avui us parlem.

Presentar un llibre d'economia és una tasca difícil. Sobretot en aquest temps en què l'avenç informàtic, la globalització, la divisió d'empreses, les fusions per fer-se més grans i competidores fa que no sapiguem gairebé cap a on anem. Com a conseqüència, ens trobem amb una reducció preocupant del treball humà en benefici exclusivament de les multinacionals, que tenen com a lema la desregularització i la privatització. Amb aquesta dinàmica, els capitals són més movibles que mai amb les operacions que anomenen transnacionals.

El llibre *Lliçons d'economia recreativa* és el recull de les intervencions que el seu autor va realitzar al programa de Catalunya Ràdio de Josep Cuní durant dos anys. En llegir-lo podem gaudir de la companyia del professor Estapé com si l'estiguéssim escoltant en directe. El llibre té com a fil conductor l'actualitat econòmica, un encert, perquè ens parla amb profunditat i coneixement però alhora ho fa amb un llenguatge entenedor. El diàleg aconsegueix una forta complicitat amb el lector. Josep Cuní diu que Fabià Estapé no és cap profeta, però és una de les memòries més lúcides que tenim a la nostra societat.

En començar cada programa, ell sap que hi ha un tema proposat pel director, però agafa el camí que creu més interessant o convenient, i amb referents històrics, valoracions personals, frases divertides o expressions sarcàstiques, dóna a l'oient/lector notícies d'autèntica transcendència. Algunes d'elles han ocupat les primeres planes dels diaris després de ser tema tractat a la temporada anterior. Trobarem també comentaris molt pedagògics sobre les turbulències de la inflació, dades de l'atur, intervencions del Banc d'Espanya, la cotització de la pesseta, els pressupostos, les organitzacions empresarials i sindicals... I també com van moure els fils de la subhasta de Banesto després de la desfeta en la que el va deixar Mario Conde. Altres personatges importants seran també referents com Karl Marx, Adam Smith, Keynes o Shumpeter.

Tot plegat fa que sigui un llibre recomanable. De ben segur que passareu una bona estona recordant episodis que ja formen part de la nostra història immediata i, de passada, se us aclariran molts conceptes econòmics, explicats amb aquest carisma i genialitat propis del professor.

Milagros Vallès

COMPLICITAT 2000, UNA OPORTUNITAT PER A L'ALLIBERAMENT

En la mesura que s'apropa el canvi de mil·leni, es donen a conèixer cada vegada més iniciatives de tot tipus. De fet, fa mesos que des de Via Fora!! anem publicant-ne algunes. L'Aliança per a un Món Responsable i Solidari (V.F.!! 51), possiblement sigui una de les més representatives del fenomen que comentem.

Ara, a casa nostra i fruit d'aquesta inquietud i de la sinergia que desperta l'apropament del 2000, s'ha endegat una iniciativa plural, oberta, participativa, promoguda per diverses persones i organitzacions catalanes, que s'emmarca junt amb altres d'arreu del món amb l'objectiu de generar un ampli moviment de reflexió i, albora, d'acció.

Publiquem la declaració que ha de servir com a marc de referència d'aquesta iniciativa.

Font: directa dels autors.

As the change of the millennium draws close, more and more initiatives of all kind are coming into the open. In fact, over the last months, in Via Fora!! we have been publishing some of them. L'Alliance for a Solidary and Responsible World is possibly one of the most representative expressions of this phenomenon.

Now, in our country and as a result of these concerns and the synergetic effect caused by the approach of the year 2000, different persons and Catalan organisations are promoting a very special initiative, plural, open and participative, inserted in other movements all over the world with a view towards generating a broad movement of reflection and consequent action.

We hereunder publish the declaration which is the reference frame of this initiative.

Source: Direct from the authors.

Laŭ la proksimiĝo de la jarmila ŝanĝo, plimultiĝas la diskonigo de diversaj iniciatoj. Fakte, ekde Via Fora!! de antaŭ kelkaj monatoj ni publikigis kelkajn. La Alianco por Respondeca kaj Solidara Mondo eble estas la plej reprezenta pri la fenomeno kiun ni komentas.

Nun ĉe ni kaj frukto de tiu ĉi maltrankvilo kaj sinergio, kiun vekas la alproksimiĝo fde la jaro 2000, oni lanĉis pluralan, malferman, partoprenigan iniciaton, instigita de diversaj homoj kaj katalunaj organizaĵoj, kiu enkadriĝas kun aliaj tutmondaj kun la celo generi vastan movadon pripensan kaj samtempe agan.

Ni publikigas la deklaracion kiu utilos kiel referencan kadron de tiu ĉi iniciato.

Fonto: rekte el la aŭtoroj.

Ara que s'acosta el canvi de mil·lenari, la humanitat està arribant a uns límits extrems de brillantor, però també de degradació dels valors humanitzadors.

Uns avenços tecnològics, una capacitat productiva i una expansió dels coneixements sense precedents -perfectament capaços, per la seva magnitud, de garantir la subsistència i un desenvolupament harmònic de tots els pobles sense excepció- conviuen escandalosament amb l'extensió accelerada de la pobresa i les desigualtats socials, el creixement dels conflictes i de tota mena de violència i la devastació sistemàtica de la natura i dels seus recursos.

Mai com ara, però, les contradiccions no han tingut un caràcter tan universal ni han estat tan clares les causes i les responsabilitats: una ideologia i unes estructures que mantenen un

sistema sòcio-econòmic, anomenat neoliberalisme, en el qual les decisions són preses amb els criteris suprems del profit particular, la competitivitat i l'acumulació i el manteniment de privilegis.

Però, enmig d'aquesta nit neoliberal, estan sorgint moltes estrelles de creativitat alternativa arreu del món, com a rèplica de vida a un sistema de mort que no pot ser el destí de la humanitat.

Les celebracions del canvi de mil·lenari: Una oportunitat per a l'alliberament

L'horitzó de l'any 2000, com a perspectiva simbòlica gairebé universal, és un moment psicològic particularment adequat per posar de relleu tant la urgent necessitat que la humanitat assumeixi una reconsideració profunda de les seves orientacions sòcio-econòmiques i una reforma completa de les seves estructures polítiques, com l'existència d'una voluntat organitzada a tots els països, empesa per persones i per idees, per tal de produir aquest canvi.

Aquesta idea, que comparteix amb la tradició jueva i cristiana del Jubileu la significació profunda del reconeixement de les pròpies responsabilitats i de la necessitat de canvis radicals per tal de corregir la injustícia i la degeneració de les estructures socials, entra en directa contraposició amb la previsible i banal explotació lúdico-mercantil de les celebracions del canvi de mil·lenari, de declaracions grandilo-

qüents i/o d'actes de magnanimitat per part dels poderosos.

Complicitat 2000 : qui som i què volem

És per això que diverses persones i organitzacions hem decidit promoure, juntament amb moltes altres de tot el món, la idea d'un ampli moviment d'actuació davant la perspectiva del nou mil·lenari que, a casa nostra, prendrà el nom de COMPLICITAT 2000.

Amb aquesta iniciativa no pretenem crear una nova organització diferent de les que existeixen; tampoc no volem crear cap estructura sofisticada ni, molt menys, jerarquitzada, ans al contrari: editarem i distribuirem aquesta crida i sostindrem el moviment que es vagi generant sota la responsabilitat i amb el mitjans propis de cada entitat, recollint i estenent les preocupacions, reflexions, propostes i activitats de cadascuna d'elles. Seguint aquests principis, ens relacionarem amb totes les persones i entitats, a casa nostra i a escala internacional, que vagin desenvolupant processos semblants.

Considerem l'esfera de la nostra actuació estesa a tots els àmbits de la vida personal i social. En particular, afirmem la impossibilitat d'una alternativa socialment justa, econòmicament viable i ecològicament sostenible sense una modificació substancial i enriquidora dels nostres hàbits de producció, inversió i consum com a ciutadans i ciutadanes de països anomenats del "centre" del planeta.

A escala política i territorial, afirmem la necessitat de formular propostes i assolir objectius concrets i verificables per a l'any 2000 a totes i cadascuna de les instàncies (local, nacional, estatal o supraestatal) a què es refereix la nostra ciutadania, formulant els programes adients i establint les aliances necessàries per assolir aquest fi.

La nostra proposta per celebrar el 2000

Un calendari...

- Declarem el proper 1999 any de reflexió per a l'alliberament i ens comprometem a un intens procés de reflexió, diàleg i concreció de

propostes orientades al canvi individual i social.

- Declarem el 2000 any d'acció per a l'alliberament i ens comprometem, en el seu decurs, a sostenir, amb tots els mitjans que tenim a l'abast, les accions i mobilitzacions oportunes per obtenir dels poders, públics o privats, la satisfacció dels deutes econòmics i socials contrets amb les persones excloses i oprimides a casa nostra i a tot el món, així com la total eliminació de pràctiques contràries a l'equilibri ecològic.
- Declarem els tres primers mesos de l'any 2001 temps d'alliberament, orientats a una acció de presència i protesta conjunta i simultània a escala planetària.

... i uns objectius ben concrets

Fem nostra la crida d'en Pere Casaldàliga : Per l'abolició del Deute Extern i pel pagament del deute social acumulat contra la vida i la dignitat del poble.

I per concretar-la i fer-la real orientarem la formulació de les nostres activitats i objectius cap a les següents prioritats:

- La condonació total del Deute Extern i, en particular, la restitució al continent africà del deute contret pels estats europeus en la seva intervenció colonial i post-colonial i en el seu suport actual a governants corruptes que incompleixen sistemàticament la Declaració Universal dels Drets Humans. Volem extrapolar el "cas Pinochet" a tota la colla de sanguinaris que tenen el vist-i-plau dels nostres governs.
- La derogació de la Llei d'Estrangeria (i no la seva reforma) i donar "papers" a totes les persones immigrades. Volem que s'apliqui una mateixa llei per a totes les persones independentment del seu lloc de naixement, origen ètnic, color o religió. Rebutgem les lleis racistes, els Centres d'Internament d'Estrangers (com el de La Verneda de Barcelona), les expulsions i l'assetjament policial que pateix aquest col·lectiu. Volem una Europa oberta i solidària, sense fronteres interiors ni exteriors, i no l'Europa fortalesa dissenyada als Acords de Schengen. Aquests acords han de ser denunciats per l'Estat espanyol com a flagrants infractors que són dels drets humans.
- La instauració d'una renda bàsica garantida com a únic instrument capaç de redistribució social justa de la riquesa, mentre es mantinguin en el sistema econòmic mecanismes generadors de desigualtat econòmica -com és el cas de l'atur- i de desconsideració del valor social del treball domèstic i reproductiu de les dones.
- L'estricte compliment, a casa nostra, dels acords internacionals més avançats en la defensa de la natura, com ara la limitació de l'emissió de gasos que provoquen l'efecte hivernacle, o el Pla d'Acció sobre la Mediterrània.
- La denúncia per part de les institucions de l'Estat de tots els acords i convenis internacionals que ens vinculen a les institucions multilaterals del neoliberalisme (BM, FMI i OMC.)

L'assoliment d'aquests objectius contribuiria, de forma efectiva, a la restitució del deute social acumulat i a l'acompliment dels Drets Humans, tant dins com fora de casa nostra.

Barcelona, 10 de desembre del 1998

COMPLICITAT 2000 - Una oportunitat per a l'alliberament. C/. de la Mare de Déu del Pilar, 15, pral. 08003 Barcelona

Via fora!! Núm. 60, Volum VII. Tardor '98

MEDITERRÀNIA I AUTODETERMINACIÓ.

Jordi Asensi, Antoni Manzanal i Jesús Artiola.

Aquest article vol ser una contribució a la reflexió sobre l'autodeterminació a través del que la Mediterrània, estret i llarg espai de confluència de civilitzacions, ens incita a pensar. No n'espereu una descripció casuística dels diferents processos dels pobles que compartim aquest mar. Ja ho hem dit: intentem fer una contribució a la reflexió i, per a nosaltres, l'ubicació en el context mediterrani li dóna un sentit determinat. Aquesta és la raó del títol. Raó que volem desplegar des del nostre món actual i la nostra realitat alhora europea i mediterrània. Amb aquestes paraules s'inicia aquest treball.

Els seus autors són alumnes de l'Escola d'Estudis Polítics RANDA, institució amb la qual Via Fora!! ha establert un acord de publicació d'estudis realitzats pels seus alumnes.

Font: directa dels autors.

This article wants to contribute to reflection on self-determination, inspired by the Mediterrania, this long and narrow space of confluence of different civilisations. Don't expect a casuistic description of the different processes gone through by the people who share this sea. As we said: We try to make a contribution to this reflection and, for us, the location in the Mediterrania gives it a special meaning.

This is the reason of the title of our article, which intends to develop the subject by starting off from the reality of our present world and our both European and Mediterranean identity. These are the initial words of this article.

Their authors are students of the Escola d'Estudis Politics RANDA, with which Via Fora!! has reached an agreement to edit researches made by this institution. Here goes one of these researches.

Source: Direct from the authors.

Tiu ĉi artikolo pretendas kontribui al medito pri la sindeterminado tra tio kio la Mediterraneo, mallarĝa kaj longa kunfandiga spaco inter civilizacioj, instigas nin pripensi. Ne atendu subtilan priskribon pri la malsamaj procesoj de la popoloj kiuj disdividas inter si tiun ĉi maron.

Ni jam diris: ni klopodas kunlabori al la medito kaj por ni la lokigo en la Mediterranea medio havigas kinkretan sencon. Tio pravigas la titolon. Kaŭzo kiun ni volas disvastigi ekde nia nuntempa mondo kaj nia realo, samtempe Eŭropa kaj Mediterranea. Per tiuj ĉi voortoj komenciĝas ĉi tiu verko.

Giaj aŭtoroj estas lernantoj de la Lernejo pri Politikaj Studoj RANDA, kun kiu VIA FORA!! interconsentis pripublikigo de studoj plenumitaj de la lernantoj de tiu ĉi institucio, kaj tio kion ni sekve publikigas apartenas al unu el ili.

Fonto: rekte el la aŭtoroj.

De l'autodeterminació i del nostre món actual.

Després de la trencadissa que a finals de la dècada dels 80 i principis del 90 creen els diferents processos de l'Europa central i de l'est, l'any 92 la Fundació Carnegie per a la Pau Internacional (EUA) publicà el llibre *L'autodeterminació en el nou ordre mundial*.[1] Sintetitzant-ho potser en excés el llibre defensa dos grans principis:

-a) Davant de l'aparició o possibilitat d'un conflicte originat per l'aspiració d'un poble a la seva autodeterminació cal deixar d'actuar amb l'escrupolós respecte que fins ara hi ha hagut vers els estats o els governs constituïts. D'antuvi, per als EUA (que en aquest nou ordre han de realitzar un renovat esforç per continuar liderant la Comunitat Internacional) no té perquè ser millor el govern o l'estat

constituït que el moviment d'autodeterminació constituït o en constitució.

-b) Els Eua EUA treballaran per la negociació entre les parts dins el marc del Dret Internacional. Per a poder contemplar, però, la causa de qualsevol de les parts en conflicte caldrà que aquesta es comprometi per escrit a :

-Defensar i respectar la carta de l'ONU.

-Respectar i/o crear un estat amb una constitució que reculli la defensa d'eleccions lliures periòdiques, la divisió de poders i el respecte pels drets humans i civils.

-Defensar i promoure una economia de mercat capitalista i el lliure mercat internacional.

La voluntat dels autors del llibre és donar una resposta de caire global a la qüestió de l'autodeterminació dels pobles a la fi del nostre mil·leni i en vistes al nou que ja s'acosta. Però creiem que legítimament ens podem preguntar i qüestionar si una resposta com aquesta és una resposta de caire global, és a dir, si és una resposta que englobi el conjunt de diferències que en el planeta existeixen. Podem entendre que és una resposta així si defensem que la cultura i la tradició política occidentals tenen una validesa d'abast universal, una validesa que trenca amb les fronteres geogràfiques, culturals, socials, espirituals... d'Occident i abasta les altres cultures i tradicions perquè, indubtablement, la tesi del llibre s'emmarca estrictament dintre d'aquesta cultura política o dintre de la cultura política dominant a Occident. És a dir, la tesi del llibre s'emmarca dintre de la cultura política que neix amb la il·lustració europea, amb el projecte de modernitat europeu que fonamenta l'ordre social en la dogmàtica de l'individualisme i l'ordre i les relacions polítiques en la ciutadania (ciutadans individuals *versus* estat), tot menyspreant les relacions comunitàries i despreciant les tradicions culturals i espirituals... Una cultura que entronitza l'estat-nació, l'individu i el mercat i menysprea les comunitats socials i culturals: "la identitat basada en el ciutadà individu, així com en la condició de productor-consumidor, reemplaça la identitat comunitària i cultural."[2] Una cultura política que té un dels seus màxims exponents en el pensament de John Locke. Parem només un petit esment a aquest fragment:

> "El gran i principal fi que porta als homes a unir-se en estats i a posar-se sota un govern és la preservació de la seva propietat, cosa que no podien fer en estat de naturalesa."
> (John Locke, *Segon Tractat del govern civil*).

Movent-se doncs, estrictament, dins l'espai mental que aquesta tradició configura, el llibre fa bàsicament un repàs i discussió sobre l'aplicació del Principi de les Nacionalitats, és a dir, es situa en l'àmbit de discussió de criteris per a la donació d'estructures estatals als grups nacionals,[3] en la discussió de les condicions per a esdevenir subjecte reconegut en el concert internacional. I en aquest sentit, l'aposta de la Fundació Carnegie és clara: podrà accedir-hi tota entitat nacional que es comprometi a ésser-hi dins del marc de la cultura política ja esmentada. En últim terme els autors són bastant clars: és un interès dels EUA l'extensió de la "democràcia" arreu del món i aquests interessos no tenen perquè estar contraposats amb l'existència de nous estats.

Malgrat això, creiem que el Principi de les Nacionalitats és només una concreció del Principi d'Autodeterminació i en aquest sentit pensem que és important recordar i repensar el significat originari del terme autodeterminació. Autodeterminació és, abans que res, acció de decidir-se per si mateix.

És un acte propi només dels subjectes en tant que donació de forma[4] (determinació) per a un i des d'un mateix (auto). En el cas d'aquest article, un acte propi d'uns determinats subjectes: els subjectes nacionals. Un procés d'autodeterminació és, per tant, un procés en què un subjecte col·lectiu, una col·lectivitat, determina les formes d'allò comú des d'ella i per a ella mateixa. Creiem interessant, en aquest sentit, observar la definició que ens n'ofereix en Carles Riera: "Per autodeterminació entenc alhora l'afirmació de sobirania d'un poble i la seva autoorganització social, recuperant la tradició de la seva cultura popular profunda i experimentant processos d'innovació social, econòmica i política."[5]

Si observem ara les afirmacions de Samuel Huntington ens situarem ja en l'àmbit de la reflexió a la que volem contribuir amb aquest nostre article:"...les diferències entre civilitzacions són bàsiques. Són diferents per la cultura, la tradició i, el més important, la religió. Els pobles tenen diferents postures sobre les relacions entre Déu i els homes, la individualitat i el grup, el ciutadà i l'estat, els pares i els fills, els marits i les mullers. Com també tenen diferents punts de vista sobre la relativa importància de drets i deures, llibertat i autoritat , igualtat i jerarquia. Aquestes diferències són el producte de segles i no desapareixeran fàcilment (...) diferències més llunyanes i fonamentals que les diferències entre política d'ideologies i política de règims."[6]

Les diferents idees exposades fins aquí són els pols de la tensió que fonamenta la nostra reflexió, que donen la raó precisa del títol d'aquest article. D'una banda, la tensió que hi ha entre una voluntat política homogeneïtzadora de les formes i els continguts dels processos d'autodeterminació, i de l'altra, una raó que descobreix formes i continguts diversos en les diferents cultures i per tant, també, en els seus processos polítics. La tensió entre el dogmatisme (afirmació totalitària, no dialogant, d'una identitat) i la dialèctica (diàleg, joc, tensió entre identitat i diferència).

Autodeterminació; col·lectivitat i política.

"Però la ciutat és una forma de comunitat d'iguals, amb la finalitat de viure

el millor possible; i com que la felicitat és el millor i aquesta és una actualització i un ús perfecte de la virtut (...) és evident que aquesta és la causa de que hi hagi diferents espècies i varietats de ciutat i pluralitat de constitucions."

"Es evident, doncs, que la ciutat no és una simple comunitat de lloc per a impedir injustícies recíproques i amb vistes a l'intercanvi. Això, sens dubte, s'escau necessàriament si existeix la ciutat, però no pel simple fet d'escaure's això ja hi ha ciutat, sinó que aquesta és una comunitat d'aldees i famílies per a viure bé, amb el fi d'una vida perfecta..." (Aristòtil, *Política).*

Aquests textos donen una idea bastant precisa del que hi ha en joc en la tensió que hem exposat. A més del seu ús pràctic en la política internacional, a més de concrecions i evolucions possibles del Principi de les Nacionalitats, cal no perdre de vista que l'autodeterminació (en tant que determinació de les formes de la col·lectivitat, per a tota col·lectivitat que sigui subjecte) és el procés polític per excel·lència. En aquest sentit l'autor citat és molt clar: hi ha política (i comunitat política) perquè els homes estem només parcialment determinats, perquè hi ha variades dimensions de la vida humana per determinar; i en el moment que parlem de subjectes per a autodeterminar.

Aristòtil es pregunta: per què hi ha comunitat política? I respon decididament: no pas per cobrir les necessitats: la família, la tribu, el mercat... ja les cobreixen. Si hi ha comunitat política serà per quelcom diferent, per a quelcom més que això. Un quelcom més que en l'autor grec va lligat al ple desenvolupament del ciutadà com a ésser que determina el seu bé (actualització i ús perfecte de la virtut), i el seu bé no serà altre que el ple desplegament de la seva humanitat. Ens apareix així una comprensió de la política que va necessàriament lligada a l'ètica i a la cultura. Cultura, ètica i política són dimensions no separables en aquest pensament polític. I evidentment tampoc és separable d'això la dimensió de col·lectivitat, de comunitat. És més, per la necessitat que té del seu bé, l'home ens apareix necessàriament com a ésser comunitari; ésser polític dirà Aristòtil. Quelcom semblant defensa avui en Raimon Panikkar: "l'Home és només Home amb el firmament sobre, la terra sota i els seus companys al voltant."[7]

Potser hem fet un petit excurs. Una excursió a reflexions potser un pèl allunyades del que pugui ser el nucli del tema. Però també entenem que una reflexió amb una certa voluntat d'aprofundiment sobre la qüestió sempre encesa de l'autodeterminació[8], i la tensió creada entre concepcions com la de la Fundació Carnegie i S.P. Huntington exigeix fer una petita ullada a alguns aspectes més teorètics.[9]

En definitiva, doncs, creiem que observant la realitat dels termes-valor[10] "col·lectivitat" i "política" podem observar amb força correcció i amplitud la vida de tot procés d'autodeterminació i, en concret, la realitat del camp que volem obrir unint els mots Autodeterminació i Mediterrània.

Autodeterminació, col·lectivitats i polítiques a la Mediterrània.

Observant els mapes que es dibuixen al voltant de les riberes d'aquest nostre mar, una primera conclusió sembla clara: les realitats que descriuen els mapes (les fronteres estatals) estranyament ens poden indicar l'autèntica vida de les col·lectivitats que hi són presents. D'una banda, unes línies divisòries traçades amb regle ens parlen d'una criatura política filla dels

processos de colonització i descolonització (encara en curs). D'una altra, malgrat una major aparença de naturalitat de les fronteres dibuixades, una munió de nacions sense estat hi resten amagades. La realitat política (estatal) que llegim al voltant d'aquestes aigües és el que ha donat de si -fins a avui- la política estructurada al voltant d'un eix: l'estat-nació modern, i és fruit de les lluites i acords que, especialment durant el darrer segle i mig, s'han esdevingut entre aquests estats (desmembrament de l'Imperi Turc, de l'Imperi Austro-Hongarès, Acords de Viena, Acords de Versalles, lluites d'alliberament de les colònies...). Creiem que aquest procés no està tancat, que és un procés de mitja o llarga durada[11] i, per tant, en funció d'altres aspectes pot donar nous tombs durant el segle vinent.

Potser en la realitat d'aquests nous tombs, en la força que els empenyi, és on voldríem situar la mirada. Entenem que, molt especialment, aquesta força pot ser la profunditat dels projectes culturals que nien en les diferents col·lectivitats de la Mediterrània; que els hi donen una forma més o menys específica i que poden anar determinant la qualitat de les polítiques que confluïxin en aquest mar. Entenem que en una zona com la nostra, on confluïm llatins, àrabs, hebreus, eslaus... i on confluïxen tres de les grans religions, hi ha una diversitat de realitats civilitzatòries que van hi aniran produint processos de determinació de la realitat col·lectiva de formes i continguts diversos. Formes i continguts diversos que, creiem, aniran qüestionant la suposada validesa universal de principis com els exposats en el llibre de la Fundació Carnegie i en el món i pensament polític que avui coneixem.

Avui, la realitat política que coneixem en el món àrab és una dialèctica entre allò que la modernitat europea ha deixat de llegat a les riberes africanes i asiàtiques del mediterrani (subdesenvolupament, formes polítiques i institucionals, fronteres, pàtries locals-històriques convertides en Estat a la faiçó d'Occident ...)[12] i el retrobament o la recerca de l'especificitat i autenticitat de la vida col·lectiva pouada en les arrels de la Civilització Islàmica. Una dialèctica entre diferents concepcions de la racionalitat, entre societat i comunitat..."instal·lació de colònies estrangeres, sostingudes per riques metròpolis, introduí en els països àrabs una nova dialèctica social, que implicà totes les tensions descrites per M. WeberFeber entre grups comunitaris - grups societaris, autoritat carismàtica - sultà, caps de confraries - autoritat burocràtica, organització religiosa - organització secular, dret consuetudinari - dret racional, cultura mítica i mitològica - cultura positiva i positivista, economia de subsistència - economia de producció planificada... Lluny de calmar aquestes tensions, les independències polítiques recentment retrobades més aviat tendeixen a exacerbar-les." (Mohamed Arkoun, *El pensamiento árabe*).

Quelcom tan bàsic com això posa en entredit quelcom bàsic de la tradició política dominant a Occident. La dogmàtica de l'individualisme en què es fonamenten bona part de les seves concepcions polítiques, necessita la realitat de col·lectivitats societàries (el punt de referència és l'associació, filosofada com a Contracte Social). En comunitats de tipus comunitari, en canvi, el punt de referència és el comú: l'Assemblea, la Confraria, la Mesquita, el Call... O pel què fa al dret; a la cosmovisió on el dret es codifica. Els valors de justícia, d'equitat, de bé comú... es plasmen necessàriament de diferent manera segons la cosmovisió en la que cristal·litzen. I

del Marroc a la Berberia, d'Algèria a Palestina, d'Egipte fins a Síria, del Líban a Turquia... dels Germans Musulmans al FIS, de Hamas a l'OAP, de Franz Fanon a Nasser, de Ben Bella a Ben Barka, de la Conferència de Bandung a la Conferència d'Alger... tota una munió de praxis polítiques, intel·lectuals, espirituals... qüestionen el pretès monopoli d'Occident sobre la Raó, la Ciència, la Fe, el Mercat[13]... i la univocitat de conceptes com Democràcia, Drets Humans...

La cristal·lització en diferents temporalitats d'aquest conjunt de dimensions és el que creiem que dóna una determinada forma i valor a les col·lectivitats i a la política. I, així, el que creiem que anirà creant variats processos d'autodeterminació (en tant que retrobament o construcció, procés d'afirmació i de transformació de les diferents comunitats). Perquè les tensions que Arkoun exposa no es viuen en el buit; sinó que creiem que més aviat s'experimenten, es llegeixen, es transformen des d'un univers de comprensió determinat dialècticament per la realitat del temps contemporani i pel temps que s'enfonsa en la llarga durada d'una civilització. Aquestes tensions no es llegeixen ni es viuen igual des d'una societat altament laicitzada, positivista... que des d'una societat on l'univers Alcorànic marca encara fortament el ritme de cada dia, des de cultures amb tradicions de pensament diferenciades -tot i que també mútuament fecundades-.

Caldrà també, -a més d'observar com l'actualització de les diferents cultures que encara avui viuen a la Mediterrània van creant praxis i pensaments polítics qualitativament diferents- veure com es va desenvolupant la dialèctica entre la nació àrab conjunta i les diverses pàtries locals.[14] Aquesta dimensió, la relació entre les col·lectivitats polítiques (estatals) actuals i la col·lectivitat cultural conjunta àrab, és segurament un punt clau que anirà configurant el conjunt de processos a les riberes sud i est de la Mediterrània.[15]

I a les riberes europees?

A mitjans d'aquest segle alguns estats començaren un procés de coordinació econòmica, la CEE. Avui, amb quinze estats membres, la Unió Europea sembla que vol avançar (sempre des de la

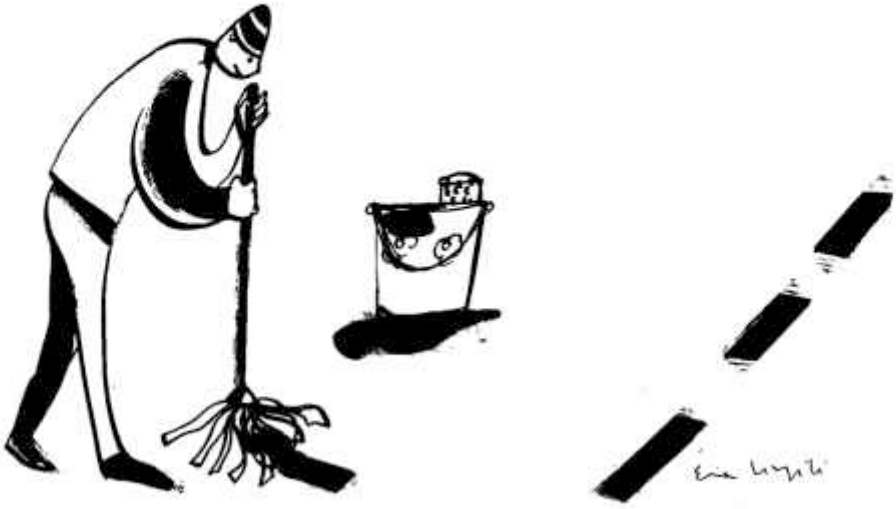

realitat dels seus estats actuals) cap a una certa realitat política conjunta, creant legislació compartida, integrant les seves economies i dissolent progressivament les seves fronteres internes. Europa, però, té una realitat pendent sobre la qual reposa bona part de la seva potència: les nacions sense estat, les seves múltiples llengües oprimides, la realitat dels pobles europeus que resten fora dels murs de l'opulència de la UE... Occitània, Al-Àndalus, Països Catalans, Còrsega, Sicília, Bòsnia... Realitats europees i mediterrànies que indiquen una necessària transformació del projecte europeu, més enllà del que la Unió Europea actual, dirigida pels estats i pels projectes socialdemòcrata-liberal i vaticanista-conservador[16] poden donar. No és exagerat afirmar que aquests projectes i aquests estats són hereus d'una llarga marxa d'exclusió de la diferència. Llarga marxa que ha afectat, principalment la pluralitat nacional d'Europa i el patrimoni jueu i musulmà del continent.[17] Però també hi ha signes, avui, de la possibilitat d'inversió d'aquesta tendència.

"Europa té l'oportunitat de proposar un nou model democràtic al món: una confederació supranacional, una unió de comunitats semiautònomes, més petites que no pas les nacions, reagrupades en associacions econòmiques i administratives d'ordre regional."[18]

Aquest mateix text, malgrat tenir unes deficiències clares (pateix d'eurocentrisme i confon nació per estat) creiem que indica una tendència més o menys real i una hipòtesi de treball esperançadora. D'una banda, fora de la Unió Europea, la caiguda dels règims de l'Est ha promogut el ressorgir polític de velles nacions[19] absents durant un llarg període de l'escenari polític internacional[20]. De l'altra, en el marc de la Unió Europea, sembla haver-hi la tendència de buidatge dels estats actuals per dalt (euroburocràcies) i per baix (marcs "regionals"). Sembla haver-hi una tendència paral·lela i inversa que acompanya els processos d'internacionalització: el retrobament amb les identitats per part dels pobles-nació. Sembla palpable, avui a Europa, que paral·lelament al procés d'afirmació d'una realitat transestatal es produeix també un procés d'afirmació de les realitats subestatals.[21] Vegi's que gairebé trenta anys després de l'aprovació del Tractat de Roma, el 1984 es feu la Iª Conferència de les Regions de la Comunitat. Els anys 80 veieren néixer l'Assemblea de les Regions d'Europa, els Quatre Motors... i el Tractat de Maastrich institucionalitzà el Comitè de les Regions d'Europa com a òrgan consultiu de la Unió. El 1999 s'ha de reformar el Tractat i un document elaborat per

Jordi Pujol proposa que el Comitè de les Regions adquireixi un nivell de reconeixement paral·lel al que té, avui, el Parlament europeu.

No pretenem amb aquesta extremadament ràpida ullada a la realitat de societats, estats i nacions al voltant de la Mediterrània intentar endevinar per on seguiran els processos polítics que confluïxen en aquest mar durant els propers anys i en el segle vinent. Sí que creiem, però, apuntats alguns aspectes importants:

-En parlar d'autodeterminació cal observar aquell conjunt de processos col·lectius on apareixen l'afirmació de sobirania d'un poble, el retrobament o l'actualització de les seves arrels culturals, i l'autoorganització a nivell social. En el nostre cas (autodeterminació i Mediterrània) cal estar atents a com es van expressant -o no- la sobirania dels pobles de la Mediterrània així com de l'espai mediterrani en el seu conjunt, quina és l'evolució de les seves diverses identitats culturals i quins els seus processos a nivell d'autoorganització social, econòmica i política.

-Aquests processos inclouen i s'expressen en diferents temporalitats,[22] algunes que poden ser de temps curt o mitjà (dècades) d'altres que poden ser de llarga durada (segles):

.la conquesta de diverses independències polítiques durant aquest segle (Magrib i Mashriq), Bòsnia, Croàcia,...), la presència important de voluntats independentistes i/o sobiranistes (Palestina, Països Catalans, Còrsega, Xipre...), la cimera de caps d'estat i de govern dels estats europeus i mediterranis la tardor del 95 a Barcelona sense la presència dels EUA...;

. la dialèctica present en bona part de països mediterranis entre afirmació local i afirmació civilitzacional (vegi's nació àrab - pàtries locals-històriqes o Unió Europea - nacions europees i euromediterrànies);

. els processos de retrobament, actualització i metamorfosi civilitzacional presents en major o menor intensitat en tota l'àrea comentada i la riquesa mil·lenària d'experiències, tradicions de pensament i tradicions espirituals;

. els intensos moviments migratoris, davallada demogràfica del nord i recuperació del sud, proximitat gegràfica;

. les potencialitats agrícola, natural, energètica, comercial, industrial...

Ens parlen (o ens permeten llegir) que a la Mediterrània s'han i s'estan produint un conjunt de processos de diferent durada, alliberament d'un conjunt de fluxos d'energies -tant complementàries com sovint contradictòries - que deixen en entredit o reflecteixen considerables limitacions de les tesis defensades per *L'autodeterminació en el nou ordre mundial*. Un conjunt de processos que poden anar canviant la nostra realitat i el nostre esguard. Un conjunt de processos que ens inciten, mentre siguem subjectes, vers noves determinacions creatives. Noves determinacions creatives per a les que el paradigma dominant a Occident creiem que és ja esgotat; però que poden ser generades des d'un retrobament amb nosaltres mateixos i amb el diàleg entre tots aquells qui compartim aquest mar.

notes:

1. El llibre conté innombrables matisos i qüestions de casuística que aquí no exposem en pro d'una millor comprensió.

2. Vegi's l'article de Carles Riera "Del xoc a la dialèctica de civilitzacions" (apartat "Universalisme eurocèntric i homogeneïtzació cultural"), dins Marc Dueñas (ed.) Xoc de civilitzacions. *A l'entorn de S.P. Huntington i el debat sobre el nou escenari internacional*, Barcelona, Proa / Centre

d'Estudis de Temes Contemporanis, 1997, p. 247-256..

3. Vegi's el concepte "Autodeterminació", Gran. Enciclopèdia Catalana (volum 3, 1992, p. 385)

4. És interessant, en aquest sentit, observar la cambra de la Determinació del Model Global d'en Lluís Mª Xirinacs. Tesi doctoral d'en Lluís Maria Xirinacs, *Un model global de la realitat.* Defensada a la Facultat de Filosofia de la UB el 19.12.97.

5. Vegi's l'apartat "Autodeterminació dels pobles i dialèctica de civilitzacions", en l'article de Carles Riera "Del xoc a la dialèctica de civilitzacions", op. cit., p. 252-254

6. Vegi's Samuel P. Huntington, "Xoc de civilitzacions?" (apartat "Per què xocaran les civilitzacions?"), dins Marc Dueñas (ed.) Xoc de civilitzacions. *A l'entorn de S.P. Huntington i el debat sobre el nou escenari internacional*, Barcelona, Proa / Centre d'Estudis de Temes Contemporanis, 1997, p. 57-84.

7. Raimon Panikkar, *La nova innocència* (I), pàg 61. La Llar del Llibre, col.lecció Vivàrium, 1991.

8. Cal tenir present que, -sense negar la importància d'aquesta qüestió- volem fer una reflexió que va més enllà de la consecució d'estructures estatals per a grups nacionals. Una reflexió que segurament es vol centrar més en l'observació de l'autodeterminació com a procés d'afirmació i alliberament de pobles i cultures diferents.

9. Afirmava Frantz Fanon que per descolonitzar un territori és primordial descolonitzar les idees i els esperits de llurs habitants. Observi's, així, que a la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona un pensament com el de Ramon Llull, o d'altres desenvolupats al voltant de la Mediterrània (excepció feta del corresponent a la Grècia clàssica), són uns perfectes marginats.

10. Entenem per col.lectivitat aquell subjecte comunitari diferenciable d'un altre per raons culturals, geogràfiques, d'organització social, política, econòmica... Un subjecte comunitari amb una forma específica i diferenciada. I entenem per política aquell fer, aquella art referent al comú de la col.lectivitat. Entenem també que són termes (designen unes determinades realitats) i són valors en tant que realitats sempre viscudes i avaluades pels subjectes.

11. Treballem amb la idea que hi ha diferents processos polítics, culturals... de diferents tipus de temporalitat. (Curta durada o plaç immediat: un procés electoral, per exemple; mitja durada o mig termini, com el procés apuntat; o llarga durada, com els processos civilitzatoris).

12. Vegi's l'article de P.M. Montávez, "Crisis libanesa, crisis Mediterranea", a *Pensando en la historia de los árabes.*

13. Apunts de Jean Loup Herbert, per al Seminari *Dialèctica de Civilitzacions* de l'antiga Escola Randa d'Estudis Polítics (actualment Estudi General de la Fundació Randa).

14. Vegi's Mohamed Arkoun, *El pensamiento árabe*, (Irrupción de la modernidad). Ed. Paidós Orientalia, 1992.

15. Cal tenir present que mentre aquestes riveres de la Mediterrània són també una comunitat lingüística (amb la presència també d'altres llengües pròpies o de colonització), Europa compta amb més de cinquanta llengües vives diferents en l'actualitat.

16. Com a petita però significativa mostra d'aquesta realitat valgui el conjunt d'entrebancs que Roma ha posat al Concili de l'Església catalana i, molt especialment, el discurs de clausura del Concili per part del nunci del Vaticà on advertia l'Església catalana sobre els perills d'una "balcanització".

17. L'espai mediterrani a finals del s.VII era un espai tant o més araboislàmic que no pas cristià. Fou l'instigador de la confluència i la difusió, sense manifestacions de resistència purista, de qualsevol mena de mestissatge - sempre i quan no transgredís el codi de "sacralitat" doctrinal o social-. Es pot afirmar que era un fenomen tricontinental (s.X) i creador de cultures pròpies i originals pel constant

moviment històric, social i cultural que s'hi esdevenia. No serà fins el s. XI que l'Europa "cristiana" començarà a "guanyar terreny" incidint en la fragmentació i el desmoronament d'Al-Andalus. Entenem que aquest procés iniciat el s.XI és un procés de llarga durada que arribarà fins a meitat del s.XX. Hem començat en aquest segle, amb l'acció d'alliberament dels pobles del sud, un nou i diferent procés també de llarga durada?

18. Benjamin Barber, *Democràcia forta: la jihad contra el McMón.* (Vegi's el reportatge "El Temps", 29-I-96, núm 606, *Viatge a l'Europa de les regions).*)

19. Aquests processos s'han vist acompanyats d'una forta mobilització popular. Creiem que seria interessant observar fins a quin punt i com el diferent nivell tecnològic respecte l'Europa de la UE pot haver incidit en la disponibilitat del temps, en la força de la comunitat, en la vida del carrer Sobre aquest tema, vegi's Carles Riera "Del xoc a la dialèctica de Civilitzacions" (apartat "Autodeterminació dels pobles i dialèctica de Civilitzacions"), op. cit..

20. Cal no oblidar, però, el dramatisme d'algun d'aquests processos i especialment, per la seva cruesa, per la presència d'un poble musulmà al cor d'Europa, per ser territori de frontera entre civilitzacions i pel fet d'haver estat un dels estats del grup de no-alineats, el cas de l'ex-Iugoslàvia.

21. Vegi's el reportatge sobre la Catalunya Nord a El Temps , 29-IV-96.

22. Per exemple, són temporalitats diferents la lluita per la independència política d'un poble i el procés d'actualització de la seva cultura.

23. No pretenem insinuar que l'espai mediterrani gaudeix d'un meravellós present i una magnífica promesa de futur. La realitat d'aquest mar ha estat durant aquest segle prou conflictiva i el seu present i futur immediats no són massa afalagadors (vegi's, per exemple, els articles de P. M. Montávez "Crisis libanesa, crisis mediterránea" y "Los árabes dentro solo de diez años" al seu llibre Pensando en la historia de los árabes). Però si que ens sembla clar que no hem arribat al final de cap història i que el conjunt d'energies -tant complementàries com contradictòries- que especialment durant aquest segle van revelant-se al voltant d'aquest mar, ens permeten pensar, intuir, imaginar... fer i veure l'hipòtesi de l'inici d'un procés invers al d'ofegament de la diferència esdevingut en els darrers nous segles.

Jordi Asensi, Antoni Manzanal i Jesús Artiola. Grup de recerca "Processos d'Autodeterminació" de l'Escola "Randa". Països Catalans, Febrer 97.

L'ECOLOGIA POLÍTICA CATALANA FA 15 ANYS

Josep Puig i Boix

En el context de la celebració dels quinze anys del sorgiment a Catalunya d'un moviment ecologista organitzat, a Via Fora!! ens ha semblat interessant demanar a un dels seus fundadors una valoració d'aquest procés.

Aquesta breu anàlisi és la que ara us oferim. Tanmateix, atesos els diferents esdeveniments ocorreguts aquest darrer any en el si d'aquest moviment i tenint en compte que en aquest article es fan tota una sèrie de consideracions crítiques envers les actituds mantingudes, Via Fora!! ofereix les seves pàgines perquè en els següents números que publicarem puguin estar presents les diferents visions i sobretot les diferents propostes que caracteritzen l'actual moviment de l'ecologia política a Catalunya.

Font: directa de l'autor.

On occasion of the commemoration of 15 years of organised ecologic movement in Catalonia, it seemed to us of interest to obtain an assessment of the process by one of the founders of this movement. Hereunder we offer you his brief analysis. Nevertheless, and in view of the different events that have occurred within this movement over the last year, and taking into account that the present article contains some critical comments on different attitudes, Via Fora!! offerts its following editions for the publication of other visions, and above all, the different proposals that are characteristic of today's political ecology in this country.

Source: Direct from the author.

Kadre de la festo por la dekkvinjara ekapero en Katalunio de organizita ekologia movado, ĉe Via Fora!! ni kredis interese peti de unu el ĝiaj fondinto, takson pri tiu ĉi proceso.

Tiu ĉi mallonga analizo estas tio kion nun ni prezentas al vi. Tamen kaj konsiderante la malsamajn okazintaĵojn en la lastaj jaroj ene de tiu ĉi movado kaj tial ke en tiu ĉi artikolo oni faras serion da kritikaj konsideroj pri la subtenitaj sintenadoj, Via Fora!! malfermas siajn paĝojn por ke en la sekvontaj numeroj kiujn ni publikigos, ĉeestu la malsamaj vidpunktoj kaj precipe la malsanaj proponoj kiuj karakterizas la nuntempan movadon de la politika ekologio en Katalunio.

Fonto: rekte el la aŭtoro.

1.- Breu recorregut pels 15 anys d'ecologia política catalana.

A la tardor de 1983 s'iniciava a casa nostra, Catalunya, el camí de l'ecologia política. Era el 8 i 9 d'octubre quan una assemblea del Moviment Ecologista Català, celebrada a la Bisbal d'Empordà, acordava convertir-se en organització política respectant els principis i objectius del MEC. Un mes després i al mateix lloc, s'acordaven les bases organitzatives i s'adoptava el nom d'Alternativa Verda (Moviment Ecologista de Catalunya).

Des dels seus inicis, AV(MEC) va manifestar que era un nucli de persones disposades a fer créixer ELS VERDS a Catalunya (això va ser la raó per no fer servir aquest nom, i "Fem créixer Els Verds" va ser el lema a les primeres eleccions on es varen presentar candidatures verdes: les generals de 1986). També des dels seus inicis, AV(MEC) va manifestar que era una opció política verda estrictament catalana i que només es vincularia a un projecte verd estatal si aquest respectava la sobirania de l'ecologia política catalana.

Això va fer que AV(MEC) participés amb una nombrosa delegació a la

"Conferencia de los Verdes del Estado español" que es va reunir a la Universitat de Màlaga durant el solstici d'estiu de 1984. Allí es varen consensuar les bases per bastir una organització política verda de caràcter confederal a nivell de l'Estat espanyol. També AV(MEC) va organitzar a Cardedeu el I Congrés de 'Los Verdes - Els Verds - Berdeak - Os Verdes'. Ja aleshores, els membres d'AV(MEC) que participaren en el congrés varen criticar durament els estatuts inscrits al registre del 'Ministerio del Interior' perquè no respectaven la base confederal acordada a Màlaga. Posteriorment, el juny de 1984 AV(MEC) es va retirar del procés estatal de constitució de 'Los Verdes' en constatar la 'manca de voluntat confederal dels altres col·lectius verds espanyols'.

El temps va anar passat, i el neixent projecte de l'ecologia política catalana va ser aleshores i continua essent avui combatut de moltes formes. Una d'elles va ser a través de la presentació a les eleccions d'altres llistes 'verdes' a les circumscripcions catalanes: vàrem haver de sentir la vergonya de veure com partits sense cap credibilitat ecologista (com ara el Partit Ecologista de Catalunya, branca catalana del 'Vertice Español Reivindicación del Desarrollo Ecológico', amb les sigles de PEC-VERDE o 'Los Verdes Ecologistas', vinculats a 'La Comunidad' del guru sudamericà Silo) es presentaven a les eleccions i dividien el vot verd a Catalunya. També vàrem haver de competir amb partits verds espanyols (com ara "Lista Verde" o "Los Verdes") que presentaven llistes a les circumscripcions catalanes. Una altra forma de combatre el projecte polític verd català va ser el reiterat intent de subordinar l'opció política verda catalana a un projecte verd estatal. Primer va ser a través de l'anomenada 'Federación Catalana de Los Verdes' (a mitjans dels anys 80), després va ser a través d'Alternativa Ecologista de Catalunya (que va manifestar reiteradament que era la única organització reconeguda pel 'Los Verdes' i per la Federació Europea de Partits Verds). I ben recentment, l'esperpèntica operació complotista realitzada per aquelles persones que manipularen burdament l'assemblea general d'EV(CEC) el 21 de març de 1998 i tot fent servir el nom d'Els Verds (Confederació Ecologista de Catalunya) han anat corrent cap a les Espanyes a la recerca d'un reconeixement polític que aquí no tenen ni s'han guanyat: així s'han vinculat al partit espanyol de 'Los Verdes'. Com si la credibilitat i la legitimitat d'Els Verds és podés atorgar des d'alguna instància superior !, sigui a les Espanyes, sigui a Europa.

L'abril de 1993, quatre organitzacions polítiques feien néixer Els Verds (Confederació Ecologista de Catalunya). Eren Alternativa Verda (Moviment Ecologista de Catalunya), Els Verds (procedents de l'antiga Federación catalana de Los Verdes), el Moviment d'Esquerra Nacionalista - Ecologistes de Catalunya i Alternativa Ecologista de Catalunya (que es va fer enrera després d'haver-se realitzat el Congrés fundacional i va romandre al marge).

A la primavera de 1995 EV(CEC) decidia fer una coalició electoral amb Iniciativa per Catalunya. Així, la coalició Iniciativa - Els Verds, va fer que per primera vegada hi hagués regidor(e)s verds a algunes poblacions catalanes importants: Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Sabadell, Viladecans, Olot i Lloret de Mar. No era pas la primera vegada que sortia elegit algun càrrec verd, ja que a les eleccions municipals de 1987 va sortir elegit un regidor d'Alternativa Verda a Ponts, amb més de l'11 % dels vots,

vinculat amb el moviment d'oposició a la construcció de l'embassament de Rialb. Dissortadament, aquesta persona va patir un greu accident i es va malograr la primerenca experiència.

2.- Una valoració dels 15 anys d'ecologia política catalana

Ja des dels seus inicis, l'opció feta l'any 1983 va ser polèmica. No solament els mateixos partits sorgits durant la transició veien en l'ecologia política una força política competidora, sinó que també algunes persones del moviment ecologista cívic tenien desconfiança vers l'acció d'una força política verda.

Potser les aportacions més significatives d'AV(MEC) no varen pas ser en el camp de la política, tot i que AV(MEC) ja va mostrar l'any 1987 que es podien assolir resultats electorals bons a nivell local.

Va ser precisament en el camp de la resistència ecologista on AV(MEC) es va destacar més. Així va lograr la condemna dels directius de la Central Tèrmica de Cercs per delicte ecològic, l'any 1988 (la primera de l'estat espanyol), després d'haver exercit l'acció penal popular l'any 1984 i d'haver esmerçat en l'afer un grapat de diners. Val a dir, encara que sigui de passada, que l'actual i flamant Ministro de Indústria del govern Aznar, el Sr. Josep Piqué, aleshores Director General al

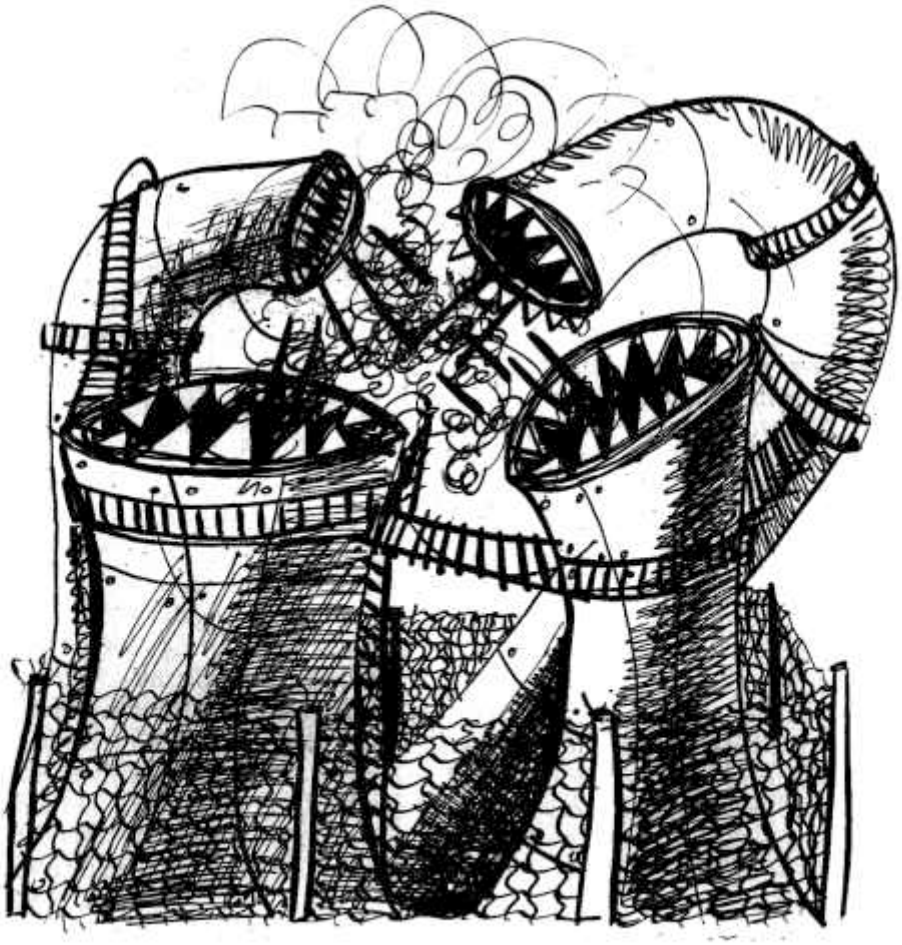

Departament d'Indústria de la Generalitat, va haver de lliurar les dades de les emissions contaminants de la central tèrmica de Cercs que estaven dipositades a la Generalitat després que el Defensor del Pueblo l'obligués a fer-ho, ja que s'hi havia negat quan AV(MEC) les hi havia sol·licitat. Un altre acte de denúncia important fet per AV(MEC) va ser també posar en evidència (juny 1989) que les centrals nuclears d'Ascó contaminen radioactivament el llit del riu Ebre, tot demostrant que es detectaven isòtops radioactius procedents del nucli dels reactors tant en els fangs del llit del riu com en la seva flora aquàtica.

En el camp polític, la divisió del vot verd va fer que s'emprengués una nova dinàmica de cara a aconseguir la unificació de les diverses organitzacions que havien anat sorgint a Catalunya, fet que s'aconseguí l'any 1993, tot i que el sector més espanyolista-estatalista que havia participat en el procés de confluència mai no es va integrar en el nou projecte. La mística 'unionista' que algunes personalitats rellevants de l'ecologisme defensaven, va quedar desmentida pel fets en les eleccions generals de 1994 ja que, tot hi anar juntes les diverses formacions verdes, els resultats electorals no foren pas més bons.

Va ser aleshores quan es va iniciar el camí per explorar acords electorals amb formacions polítiques que poguessin sintonitzar amb els plantejaments polítics verds, cosa que es va traduir, el maig de 1995, en la coalició electoral Iniciativa - Els Verds. Els resultats estan a la vista: regidors verds a diversos municipis catalans. Es va repetir la coalició a les eleccions autonòmiques i també aquí s'assolí un escó al Parlament de Catalunya (val a dir, de passada, que tant en aquest cas com en algun altre a nivell municipal, les persones que resultaren escollides no han pas estat a l'altura que les circumstàncies exigien).

Les contradiccions agreujades a partir del moment en què s'assoliren els primers regidors verds, va fer que es desenvolupés una altra crisi, semblant a la que viu el moviment ecologista cívic, ja que la transició d'una situació en la que s'ha de fer oposició a determinats projectes a una altra en la que cal proposar alternatives concretes, no es fàcil d'assumir per algunes persones, massa anclades en les maneres de fer del passat.

Certament amb contradiccions, però amb avenços notables pel que fa al paper de l'ecologia política, hem anat fent camí en el marc de la coalició IC-EV: obrint el debat de la sostenibilitat urbana i del país, fent canviar la política de residus a l'AMB, introduint l'eficiència energètica en la gestió quotidiana de les administracions municipals, començant a introduir les energies renovables a les ciutats, etc. Des de la Regidoria de Ciutat Sostenible a l'ajuntament de Barcelona es dóna suport a nombroses iniciatives social-ecologistes: BarnaGEL (Barcelona Grup d'Energia Local), BarnaMIL (1000 m2 de captors solars abans de l'any 2000), la casa solar autònoma, el balcó comestible, contra el comerç de fusta dels boscos tropicals, a favor del reciclatge, la Fira per la Terra, etc.

Mai amb tan poca força i amb tan pocs mitjans l'ecologia política catalana havia influït tant. Quin hauria de ser ara el nou repte?. Estic convençut que ara el repte és consolidar els avenços i reforçar l'opció política verda catalana, tot creant un marc on es puguin desenvolupar amb normalitat les entitats socials (ONG, empreses, etc) que fan de l'ecologia, de la regeneració ecològica i de la sostenibilitat la seva forma de viure personal i col·lectiva.

És cert que a la vida dels col·lectius humans, igual que a la natura, hi ha períodes de neixement, de creixement, d'estabilització, de decrepitud i finalment de mort. Amb Els Verds passa el mateix. Es pot donar per tancada una etapa que ens va menar des del neixement d'AV(MEC) fins a la nostra presència a les institucions com EV(CEC), tot havent fet una coalició electoral amb IC. Ara -després dels esperpèntics fets protagonitzats per un grup de persones que no han sabut, o no han volgut, adaptar-se a la nova situació, i han demostrat amb les seves paraules i amb els seus actes el que no ha de dir i no ha de fer una organització política ecologista- és el moment de continuar i fer néixer i créixer, una altra vegada, l'opció política verda catalana, en el nou marc que s'ha anat creant al llarg dels darrers temps.

Estic convençut que ara es tracta de bastir una confluència política amb IC, de forma més estable que la coalició únicament electoral, tot salvaguardant la identitat verda. Aquest és el repte i a ell dedicarem els nostres esforços d'ara endavant. És la millor forma de continuar la tasca iniciada, ara fa justament 15 anys a La Bisbal d'Empordà, fins assolir que a Catalunya hi hagi una opció política verda respectada i seriosa, amb credibilitat davant la societat catalana i rigorosa en els seus plantejaments, i independent de qualsevol organització verda espanyola. Aquest és el repte. Totes i tots hi esteu convidats a participar-hi i/o donar-hi suport.

Aquest és el missatge que es va llençar el passat 19 de juny de 1998, des del Pati Llimona (Barcelona), tot realitzant un acte de reafirmació de l'ecologia política catalana davant l'assistència de més de 200 persones. Allí es va presentar ELS VERDS per una opció política verda catalana i es va reivindicar la continuïtat amb el passat, l'afirmació amb el present i la projecció cap al futur. Persones ben significades de l'ecologisme cívic, social i professional hi varen ser presents i/o enviaren missatges de suport i solidaritat. Es pot dir que ha estat l'acte més important que l'ecologia política ha fet mai a Catalunya.

Més recentment i per celebrar els primers 15 anys d'ecologia política catalana un centenar de persones ens vàrem reunir en una trobada-sopar a Barcelona, el passat 6 de novembre (divendres) on compartirem visions i projectes de futur totes aquelles persones que volem que a Catalunya hi hagi una opció política verda, creïble i respectada, rigorosa en els seus plantejaments i les seves propostes, i que influeixi en les institucions, ja que aquest és l'objectiu de qualsevol força política verda.

3.- El futur de l'ecologisme polític a Catalunya

El moviment ecologista modern ha anat sorgint a mesura que els humans ens hem anat adonant de les agressions que les forces socials dominants, la seva concepció del món i l'estil de vida que imposen, van fent sobre els sistemes naturals i la diversitat de cultures vivents.

En néixer l'ecologisme es va autoafirmar per oposició a aquelles actuacions que es traduïen en agressions a la natura. Però la part més lúcida de l'ecologisme mai s'ha aturat en aquest estadi, sinó que ha anat proposant i desenvolupant alternatives concretes a cada agressió ecològica concreta, emmarcat tot plegat en una alternativa global.

Si bé l'ecologisme opositor va ser adequat en el passat, ara quan un sec-

tor de l'industrialisme comença a caminar cap a la producció ecològica (inclús es parla de metabolisme industrial - incorporar les formes de fer de la natura en el sí dels sistemes de producció), ja no té cap mena de sentit continuar únicament per aquest camí. Aquell ecologisme avui ja no té futur.

Amb l'ecologisme polític ha passat el mateix. Quan va néixer a Catalunya (l'any 1983), es va esforçar per plantejar alternatives concretes i superar l'oposicionisme. De fet, però, ha anat arrossegant la mentalitat oposicionista. A partir de l'acostament a IC és quan s'entra de ple en l'elaboració de propostes. Els programes electorals de la coalició IC-EV en són la mostra: Agenda 21 local, tractament ecològic dels residus, ús eficient de l'energia, energies renovables...

En assolir càrrecs electes verds és quan s'aguditzen les contradiccions entre la via oposicionista i la via de proposar i crear alternatives, ja que fer que les alternatives vagin essent incorporades en actuacions de govern és un procés ben diferent del procés oposicionista. I més quan ni els governs en els que Els Verds participen són majoritàriament ecologistes (ni els ecologistes hi representem una minoria ben forta), ni una part important de la societat catalana adopta posicionaments ecologistes.

Massa vegades la incapacitat d'elaboració de propostes fa que es vulgui continuar practicant l'oposicionisme a tot i a tothom i un radicalisme verbal. És l'opció més fàcil, ja que no compromet a res. El que no és tan fàcil és acompanyar el no amb la proposta concreta de fer. Quan les persones que sempre o gairebé sempre han actuat 'per oposició a alguna cosa' es troben amb la nova situació en la qual hi ha persones de la pròpia organització que tenen responsabilitats políti-

ques i les exerceixen, tenen davant seu dues opcions:

a) evolucionar cap a la recerca i la pràctica d'alternatives (complementant la tasca de les persones que exerceixen responsabilitats institucionals), o

b) involucionar i repartir culpes a tort i a dret (cercant la culpa de la pròpia incapacitat i/o immobilisme en els altres, bé siguin persones de la pròpia organització, bé siguin altres persones d'organitzacions diferents a la pròpia, però amb les quals hi ha una certa relació de treball en comú).

Aquesta és la situació que s'ha manifestat dins d'EV. Superar aquesta situació implica, primer de tot, voluntat de treball individual, col·lectiu i en comú, a més de claredat, transparència, sinceritat, companyonia i tot el que és necessari per anar teixint els fils de la trama que ha de ser la base d'una societat ecològica -en pau entre els humans i en pau amb la natura. Mai amb l'aiguabarreig d'un complotisme tronat i una mena d'assemblearisme esquerranista mal entès es construirà cap societat ecològica (ni, per descomptat, cap organització de l'ecologia política).

Estic convençut que el futur de l'ecologisme polític a Catalunya passa per l'aprofundiment de la via iniciada l'any 1995 -la coalició IC-EV. És l'única forma de poder anar obrint i mantenint espais de creativitat ecològica en un marc de grisor dominant. Però si volem que l'ecologisme polític tingui influència, ara i avui, en el si de la societat catalana s'han d'abandonar les posicions polítiques oposicionistes i culpabilistes i guardar les energies per imaginar i crear alternatives. Només si som capaços d'abraçar els espais limítrofs que hem obert (en la coalició electoral i en el govern de la ciutat de Barcelona), el nostre moviment florirà i donarà fruits. Però, igual que la natura, cal ser pacient i actiu alhora, per ajudar a fer néixer i créixer una societat ecològica.

Vagi per davant el meu compromís de treball amb tothom que, deixant de banda pràctiques polítiques caduques (més pròpies de l'esquerranisme que de l'ecologisme polític), vulgui anar aprenent les lliçons que la natura ens dóna i les vulgui anar plasmant en realitats quotidianes, ja que del que es tracta és d'aprendre i practicar allò de 'viure bé sense fer malbé' i fer que aquest missatge vagi impregnant, poc a poc, tota la nostra societat. I en aquest camí, l'ecologisme polític és més necessari que mai. Però un ecologisme obert, imaginatiu i creador, superador de l'ecologisme oposicionista del passat, que engresqui a una bona part de la societat catalana en el camí de transformar l'actual situació de degradació ecològica i social cap a una societat en pau entre els humans i la natura i en pau entre les persones

---

Josep Puig i Boix, membre d'ELS VERDS per una opció política verda catalana.

PACTE PER LA MOBILITAT

Des de Via Fora!! acostumem a anar publicant documents que per la seva trascendència i importància han esdevingut punts de referència obligada. Així, la Declaració d'Aalborg (Via Fora!! 49) i el Programa Ya Wananchi (Via Fora!! 52, 53 i 54) són dos exemples del que estem dient.

Avui, us presentem un text marc on es descriuen els acords que, sobre sostenibilitat, s'han pactat a la ciutat de Barcelona. Uns acords globals entre totes les persones que, encara que amb interessos no sempre coincidents, participen en la gestió de la mobilitat de la ciutat i fan ús de la seva xarxa viària.

Aquest text és fruit de la col·laboració entre Via Fora!! i l'Associació Alternativa Verda, apartat de correus 10017, 08080 Barcelona, correu-e: ecosavcatalo@gn.apc.org

Font: directa dels autors.

Via Fora!! usually publishes documents that have become indispensable reference points due to their importance and significance. The Aalborg Declaration (V.F.49), the Ya Wamanchi Program (V.F. 52, 53 and 54) are some examples. Today we present a text which reflects the agreements on sustainability reached at the city of Barcelona. Global agreements arrived at between persons who participate in the management of the mobility of the city and users of its road networks, even if their interests may not always be coincident.

This text is a result of the cooperation between Via Fora!! and Associació Alternativa Verda, P.O.Box 10017, 08080 Barcelona, e-mail ecosavcatalo@gn.apc.org

Source: Direct from the authors.

Ekde Via Fora ni kutime publikigas dokumentojn, kiuj pro ilia transcendo kaj graveco iĝis devigaj referencaĵoj. Tiel la Deklaracio de Aalborg kaj la programo Ya Wamanchi (VF!! 52, 53 kaj 54)... estas tiaj tipaj ekzemploj.

Hodiaŭ, ni prezentas al vi kadran tekston kie oni priskribas la akordojn, kiuj pri subtenebleco oni paktis en la urbo Barcelono. Generalaj akordoj inter ĉiuj homoj kiuj ankoraŭ kun interesoj ne ĉiam koincidaj, partoprenas en la gvidado de la movebleco de la urbo kaj uzas ĝian vojreton.

Tiu teksto estas frukto de la kunlaboro inter VIA FORA!! kaj la Asocio Verda Alternativo, poŝtkesto, 10017, 08080 Barcelono, e-mail ecosavcatalo@gn.apc.org.

Fonto: rekte el la aŭtoroj.

PREÀMBUL

Barcelona es perfila en aquest tombant de segle com un gran nucli urbà, referent principal d'una regió metropolitana de més de quatre milions d'habitants que es configura com una de les àrees més riques i actives d'Europa. Tant per la seva situació territorial com per la seva estructura econòmica, Barcelona s'ha consolidat com un centre dinàmic, on confluei-xen l'activitat comercial, logística i industrial, la recepció d'un nombre creixent de visitants, i la residència.

La nostra ciutat és un gran espai de convivència, una ciutat on els protagonistes són els ciutadans i ciutadanes i les persones que la visiten. La qualitat de vida dels barcelonins i barcelonines, la capacitat de mantenir -ara i en el futur- una ciutat habitable i digna per a tothom, així com el compromís ferm de preservació del medi, són elements indestriables de la seva vocació de gran metròpoli mediterrània.

Barcelona és avui una ciutat densa i alhora una ciutat amb un àmbit d'influència que genera uns fluxos de

moviment més enllà de les fronteres del propi municipi. Els processos, cada vegada més intensos, de trasllat del punt de residència o laboral de la població a altres municipis de la regió metropolitana -i a la inversa-, juntament amb el procés de terciarització de l'activitat productiva i la capacitat creixent de Barcelona com a centre d'atracció cultural, de lleure i turístic, ha donat com a resultat un augment sostingut dels desplaçaments.

Tot i que els barcelonins i barcelonines, quan es desplacen per la ciutat, van majoritàriament a peu o en transport públic, del total de viatges que es realitzen a Barcelona, el mode de transport que té més pes és el vehicle privat, ja sigui per mobilitat obligada o per altres motius.

Dins del grup de vehicles privats, els vehicles motoritzats de dues rodes hi tenen un protagonisme important fins al punt que Barcelona és una de les ciutats europees amb més percentatge de motos i ciclomotors. Aquest mitjà de transport s'ha consolidat com una forma de desplaçament que, pel fet d'ocupar menys espai que el vehicle privat de quatre rodes, és àgil a l'hora de circular i còmode a l'hora d'estacionar.

Les bicicletes, ja sigui com a mitjà de transport habitual o bé de lleure, també han anat guanyant el seu espai a Barcelona. El clima mediterrani i l'orografia poc accidentada de gran part del municipi hi han contribuït favorablement.

En una xarxa viària inevitablement limitada i finita ens trobem, doncs, una mobilitat creixent i al mateix temps diversa. Els diferents modes de transport, els espais de convivència i de passeig, els espais d'aparcament i les operacions de distribució de mercaderies conflueixen en un espai comú i públic que, necessàriament, cal compartir en les millors condicions possibles.

Per fer front al creixement i a la diversitat de la mobilitat sense hipotecar, però, ni el medi ambient i la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes, ni la fluïdesa i velocitat mitjana del trànsit en un horitzó de futur, promovem aquest Pacte per la Mobilitat. Un acord global entre totes les persones que, encara que amb interessos no sempre coincidents, participen en la gestió de la mobilitat de la ciutat i fan ús de la seva xarxa viària.

Barcelona s'ha fet i s'ha de seguir fent a base de compartir, i la clau és la capacitat, plena d'exemples reeixits, d'assolir acords entre l'administració local i la societat civil. No estem, doncs, davant d'un fenomen nou. Però sí que és nova, i té voluntat de ser capdavantera a Europa, aquesta proposta d'acord social per una mobilitat sostenible a la nostra ciutat. El Pacte per la Mobilitat és això: la voluntat expressa de fixar uns criteris comuns de quina mobilitat volem tots -administracions, associacions i representants del teixit social- i quines accions s'han de portar a terme per tal d'aconseguir-ho.

A l'hora d'establir els criteris bàsics del present Pacte, les persones i entitats que subscriuen estan d'acord que:

· El principi de sostenibilitat és la base sobre la qual s'aixeca el Pacte per la Mobilitat. Cal assegurar, per a avui però també per al futur, una mobilitat sostenible, és a dir, menys agressiva per a l'entorn i per al ciutadà, més planificada, més eficient, més estalviadora de recursos i més respectuosa amb el medi ambient.

· És prioritari assegurar una Barcelona accessible a tothom, especialment als més febles: persones amb mobilitat reduïda, persones grans i infants. Pel que fa a aquest últim grup cal promoure la creació de camins escolars que garanteixin la seguretat i l'accessibilitat dels més

joves. Barcelona ha de seguir avançant en el seu objectiu de ser model d'integració i cohesió i ha d'establir mecanismes per defensar el dret a la mobilitat de tothom.

· Cal garantir la qualitat de vida de tots els ciutadans i ciutadanes i en aquest objectiu el transport públic hi té un paper clau ja que suposa un clar estalvi energètic, d'espai i de recursos. Cal, doncs, potenciar-lo. És necessari, també, actuar decididament per millorar la intermodalitat dels viatges, facilitant l'ús racional i combinat dels diferents modes de transport segons el viatge a realitzar. Pel que fa als vianants, cal continuar treballant per l'espai que legítimament els correspon. Hem d'avançar en l'ampliació de voreres, la creació d'espais de convivència i la garantia del dret a caminar, elements fonamentals per a una mobilitat més confortable. En referència al vehicle privat, cal fer-ne un ús més racional, de manera que s'aconsegueixi, si més no, mantenir la velocitat mitjana de circulació.

· Cal fomentar un canvi d'actituds tant de les administracions com dels ciutadans i ciutadanes, establint sistemes que garanteixin la disciplina viària i que assegurin, per tant, una major seguretat a la via pública. És necessari complir i fer complir les normes bàsiques de convivència en la mobilitat, de manera que s'augmentin els graus de seguretat, tant dels vianants com dels conductors i conductores. La voluntat de les persones que signen aquest Pacte és reclamar una normativa específica en matèria de trànsit per les ciutats que faci més àgil i efectiu el principi d'autoritat municipal a l'hora de garantir el respecte a la normativa.

· Cal que qualsevol nova actuació urbanística consideri, en la fase de planificació, les noves necessitats de mobilitat que es generaran. El creixement de la ciutat i la definició urbanística de noves àrees d'atrac-

ció, siguin logístiques com la Zona Franca, residencials com la Diagonal o el Front Marítim, culturals i d'atracció turística, o amb perspectiva de futur com l'àrea que acollirà el Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004 a l'entorn del Besòs, han d'estar acompanyades dels corresponents estudis d'evolució i gestió de la mobilitat als seus entorns i, també, de les necessàries dotacions de transport públic i dels nous espais (de passeig, d'aparcament, de distribució de mercaderies, etc) que la zona requerirà.

Més enllà dels criteris comuns a l'hora de signar aquest Pacte, les persones signants manifesten la seva voluntat:

· Que el Pacte per la Mobilitat es constitueixi com un acord obert a tothom, amb vocació de ser subscrit per altres grups, associacions o entitats que estiguin a favor dels seus principis i accions. Alhora, per assegurar una mobilitat sostenible no només a la nostra ciutat, seria desitjable i encoratjador que la iniciativa de Barcelona es fes extensible a l'àmbit de la regió metropolitana i fos assumida pels ens polítics, gestors o administradors d'aquesta realitat i del conjunt del país.

· Que el Pacte per la Mobilitat no sigui el final d'un procés de reflexió i consens, sinó l'inici d'un treball comú que es concreti en plans d'actuació. En aquest sentit és prevista la creació de grups de treball temàtics d'acord amb els deu punts que configuren el Pacte. S'invitarà a tots els signants del Pacte a participar en els grups de treball, per tal que hi estiguin representades les entitats i associacions més directament interessades en cada cas.

· Els diferents plans d'actuació tindran els seus propis objectius, calendari i, si és convenient, pressupost global i finançament, amb la participació de les diferents entitats. D'altra banda, tant el desenvolupament global del Pacte com els avenços en els diferents grups de treball seran debatuts i actualitzats com a mínim amb una periodicitat anual, i el Consell de Circulació de Barcelona és el marc idoni per ferho.

Aquest Pacte és el resultat de la participació, de l'actitud oberta i de diàleg, de la voluntat de voler escoltar i fer-se sentir dels membres del Consell de Circulació de Barcelona, creat el 1983 per debatre i posar en comú els diferents aspectes de la mobilitat a la ciutat.

Els principis inspiradors que fonamenten el Pacte per la Mobilitat i el compromís de convertir-lo en un inici de treball comú que tingui efectes palpables en la mobilitat de Barcelona suposen, ja per si sols, un èxit. Aquest Pacte no és la suma d'un conjunt d'individualitats, sinó que és fruit de les persones que el subscrivim i, sobretot, és un salt qualitatiu per a la ciutat, un gran pas endavant per la mobilitat que volem a Barcelona.

OBJECTIUS

1. Aconseguir un transport col·lectiu de qualitat i integrat.
2. Mantenir les velocitats de recorregut i millorar la velocitat del transport públic de superfície.
3. Augmentar la superfície i qualitat de la xarxa viària dedicada als vianants.
4. Augmentar el nombre de places d'aparcaments i millorar-ne la qualitat.
5. Millorar la informació i la formació de la ciutadania, i la senyalització de la via pública.
6. Aconseguir una normativa legal adequada a la mobilitat de la ciutat de Barcelona.
7. Millorar la seguretat viària i el respecte entre els usuaris i usuàries dels diferents modes de transport.

8. Promoure l'ús de carburants menys contaminants i el control de la contaminació i el soroll causats pel trànsit.
9. Fomentar l'ús de la bicicleta com a mode habitual de transport.
10. Aconseguir una distribució urbana de mercaderies i productes àgil i ordenada.

OBJECTIUS I PROPOSTES D'ACORD

1. Aconseguir un transport col·lectiu de qualitat i integrat.

Impulsar l'ampliació del sistema tarifari integrat entre els transports públics de la metròpoli barcelonina a través de l'ATM.

Demanar a les administracions corresponents l'esforç inversor necessari per a un transport col·lectiu de qualitat i suficient a la regió metropolitana, en un marc de finançament estable. Aquestes inversions hauran d'afavorir la intermodalitat dels sistemes de transport.

Ajustar periòdicamentAjustar la xarxa de transport públic de superfície a les noves necessitats de mobilitat dels ciutadans i ciutadanes amb ampliacions de la cobertura de servei i reforçament, si escau, de la freqüència de determinades línies.

Augmentar la fiabilitat, la connectivitat i la regularitat del servei d'autobusos mitjançant l'ampliació de carrils segregats o reservats a la ciutat i a les vies d'accés i prioritzar el seu pas en determinades cruïlles.

Considerar, en les reformes urbanístiques de la ciutat, la prioritat del transport col·lectiu, espai de pas a la calçada i instal·lació de marquesines a les parades.

Aconseguir vehicles de millor accessibilitat en totes les línies d'autobusos.

Promoure l'ampliació de la xarxa de metro a Nou Barris, Bon Pastor i Zona Franca, entre d'altres. Continuar aplicant mesures per millorar la qualitat del servei, i en especial la connexió entre línies i l'accessibilitat universal.

Donar suport a la construcció de nous sistemes de transport de capaci-

tat intermèdia, com per exemple el tramvia, en aquells eixos de transport que ho justifiquin.

Potenciar l'ús del taxi i incloure aquest servei en la planificació de la mobilitat.

2. Mantenir les velocitats de recorregut, en especial la velocitat del transport públic de superfície.

Confeccionar un catàleg de les vies bàsiques definint la jerarquia funcional dels carrers, segons el nivell de servei, els usos dels diferents modes de mobilitat i la distribució de l'espai viari, en un marc de rendibilitat social. S'estudiarà la progressiva supressió de l'aparcament en superfície d'aquelles vies considerades com a bàsiques en la política de mobilitat.

Actualitzar i executar el pla de millora de la connectivitat viària (Picasso), d'infrastructures i tecnologia amb l'eliminació dels colls d'ampolla i l'aplicació de noves tecnologies per a la gestió del trànsit, de cara a mantenir una velocitat de recorregut equilibrada.

Fomentar una millor distribució del trànsit metropolità mitjançant una política lògica i coherent de peatges a les vies de connexió metropolitanes.

Impulsar la col·laboració institucional per aconseguir el manteniment de les infrastructures d'accés a la ciutat.

Promoure la construcció d'infrastructures per al transport a les zones logístiques.

Incidir en el trànsit cap al centre de la ciutat mitjançant una política de regulació de l'estacionament al carrer.

Reforçar el compliment estricte dels límits de velocitat màxim de la ciutat i eEstudiar l'impacte de la reducció de la velocitat de circulació de vehicles, per sota dels 50 km per hora, en algunes zones de la ciutat.

Potenciar les operacions especials de la Guàrdia Urbana per tal d'impedir infraccions que pertorbin el normal funcionament de la circulació: dobles fileres, aparcament al carril bus, a les parades de transport públic, al carril bici i, sobre les voreres i altres zones de vianantsentre d'altres.

Reforçar les actuacions de control de circulació dels agents de la Guàrdia Urbana que actuen a la via pública, especialment a les vies bàsiques, amb mitjans tecnològics més avançats.

Revisar la tipologia de les sancions de les infraccions de circulació que afectin la fluïdesafluidesa del trànsit i la seguretat per tal de considerar-les com a greus en determinades circumstàncies.

3. Augmentar la superfície i qualitat de la xarxa viària dedicada als vianants.

Seguir implantant el programa de zones de vianants als centres històrics i a altres àrees d' atracció especial.

Continuar el pla d'ampliació de voreres i garantir un espai mínim lliure sense obstacles per als vianants.

Continuar la implantació del pla municipal d'accessibilitat amb l'horitzó de garantir l'accessibilitat universal en tot l'espai públic on sigui físicament possible.

Definir els criteris de mobilitat que s'hauran de complir en les reformes urbanístiques de la ciutat, per tal de garantir la prioritat de la mobilitat a peu i en transport col·lectiu.

Modificar el repartiment dels cicles semafòrics en els principals eixos, en el sentit de coordinar els passos de vianants i d'incrementar el seu temps de pas, per tal de fer més confortable el recorregut a peu.

Redefinir un estàndard de senyalització de les obres en la via pública que prevegi voreres provisionals i passos de vianants en condicions dignes i segures.

Potenciar les operacions de la Guàrdia Urbana per impedir les infraccions que afectin la mobilitat dels vianants.

4. Augmentar el nombre de places d'aparcaments i millorar-ne la qualitat.

Realitzar un nou pla d'aparcaments. En aquest pla tindran un especial protagonisme els aparcaments de residents. Es faran propostes de promoció i de revisió de la fiscalitat actual.

Impulsar la definició d'uns estàndards de qualitat dels aparcaments oberts al públic, siguin públics o privats.

Afavorir una oferta del servei d'aparcaments que consideri, entre d'altres, la qualitat, la disponibilitat de transport públic, la proximitat als centres de la ciutat i el temps real d'estada.

Promocionar l'estacionament de les motos i bicicletes en aparcaments i incrementar el nombre de places a la calçada.

Revisar la implantació de zones blaves per afavorir i facilitar un millor accés a les zones comercials i de serveis.

Impulsar l'execució d'aparcaments de connexió modal i d'increment d'ocupació a l'àmbit metropolità, lligat a les noves infrastructures de transport, i també quan es pugui a les ja existents.

5. Millorar la informació i la formació de la ciutadania, i la senyalització de la via pública.

Fer campanyes de comunicació als ciutadans i ciutadanes per promoure el civisme en la conducció i l'estacionamentaparcament, millorar la seguretat viària, fomentar l'ús dels transports col·lectius i els desplaçaments a peu i en bicicleta.

Elaborar programes de consolidació dels viatges amb cotxe compartit entre els treballadors i treballadores i promocionar l'abonament del transport públic a persones empleades i clients, per part de les empreses, com a alternativa al pagament o bonificació d'aparcament.

Afavorir la formació contínua i el reciclatge de conductors i conductores.

Elaborar i posar en funcionament un projecte de normalització i millora

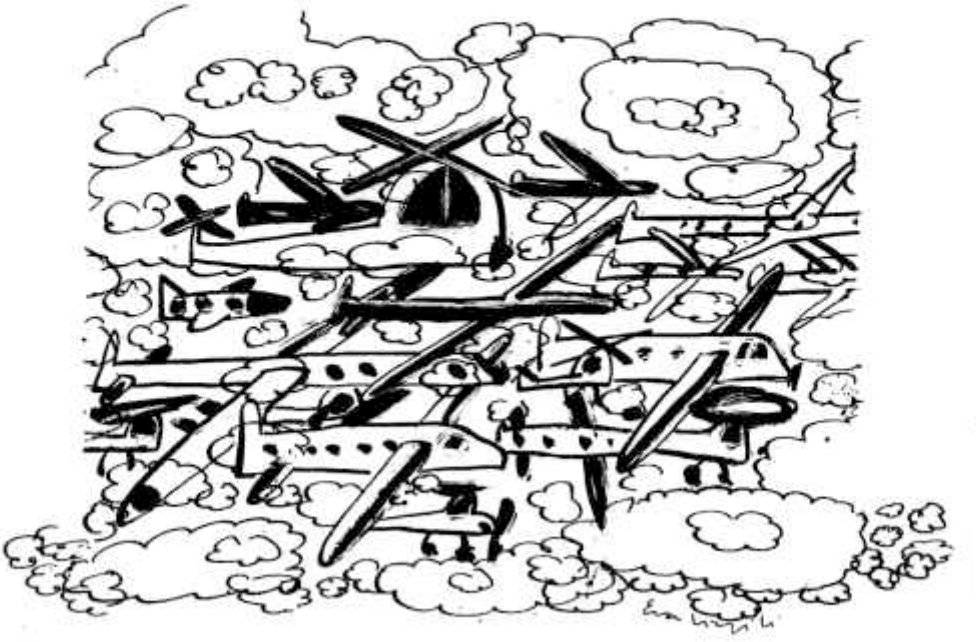

de la senyalització a Barcelona, particularment la informativa, modificant, entre d'altres, la senyalització horitzontal dels passos de vianants per tal d'augmentar la seguretat viària, en especial la dels vianants i la dels conductors i conductores de vehicles de dues rodesde persones i motocicletes.

Millorar la senyalització dels encreuaments vianants-bicicletes.

Augmentar la informació en temps real sobre trànsit i transport públic i elaborar previsions sobre el trànsit, a través de ràdio, TV i internet, per tal d'orientar l'usuari sobre el mode de transport més adient.

Crear un sistema d'informació a la ciutadania de les obres i activitats als carrers, dels seus efectes en la circulació i de camins alternatius recomanats.

6. Aconseguir una normativa legal adequada a la mobilitat de la ciutat de Barcelona.

Impulsar la demanda de canvis legislatius que facin més dissuasives les actuacions sancionadores municipals i donin més autoritat a l'alcalde, i participar-hi.

Posar en funcionament sistemes alternatius a les sancions econòmiques.

Actualitzar les ordenances municipals a les noves condicions de mobilitat: ordenances urbanístiques i d'edificació, ordenances de vianants i de circulació, ordenances de càrrega i descàrrega i ordenances de medi ambient.

Promoure una justícia ràpida i efectiva per a l'ordre i la seguretat de la circulació.

7. Millorar la seguretat viària i el respecte entre els usuaris i usuàries dels diferents modes de transport.

Realitzar actuacions específiques i periòdiques de la Guàrdia Urbana vigilant els comportaments que provoquen accidents més greus. Supervisar els punts de més risc a la ciutat efectuant el seguiment de les actuacions correctives i preventives realitzades.

Estudiar els accidents i el comportament dels usuaris de les vies, per tal que aquesta informació ajudi a dissenyar el pla anual d'actuacions de seguretat viària a la ciutat: obres, gestió i vigilància, educació, etc.

Millorar l'atenció i la informació a les persones implicades en accidents de trànsit.

Realitzar campanyes de mentalització adreçades a tota la ciutadania i específiques per a les persones usuàries de ciclomotors i motociclistes pel que fa a l'ús del casc.

Garantir que les actuacions de remodelació urbanística considerin els criteris bàsics de millora de la seguretat viària.

Realitzar cursos de conducció segura i ecològica.

Impulsar la introducció de nous elements de seguretat en la fabricació de vehicles.

Instar la formació dels conductors i conductores de ciclomotors en qualsevol de les tres formes ja previstes: exàmens, formació en escoles de conducció o superació d'assignatura específica en l'àmbit escolar.

8. Promoure l'ús de carburants menys contaminants i el control de la contaminació i el soroll causats pel trànsit.

Adherir-se al document Agenda 21, aprovat per la Comissió de Política Mediambiental i de Sostenibilitat de l'Ajuntament de Barcelona.

Potenciar la realització de proves relacionades amb la contaminació ambiental i soroll en la ITV i impulsar la proposta que tots el vehicles mecanitzats passin la ITV.

Incrementar les actuacions de la Guardia Urbana de control del soroll dels tot tipus de vehicles, incidint en autobusos, camions i motos, amb especial atenció als sistemes d'escapament trucats.

Impulsar la col·locació de sistemes per minorar el soroll a certes artèries de la ciutat.

Analitzar l'impacte de l'ús dels cotxes petits i dels vehicles que utilitzin energies alternatives.

9. Fomentar l'ús de la bicicleta com a mode habitual de transport.

Ampliar, racionalitzar i millorar la xarxa d'itineraris i de carrils bici amb espais protegits i senyalitzats, i definir els llocs adients d'estacionamentaparcaments.

Potenciar el transport de bicicletes al metro i als ferrocarrils de la regió metropolitana.

Promoure el coneixement i coneixement i respecte a les normes de circulació per part dels les normes de circulació per part dels usuaris i usuàries de la bicicleta.

Adherir-se al projecte europeu EuroVelo de construcció d'una ronda costanera per a bicicletes.

10. Aconseguir una distribució urbana de mercaderies i productes àgil i ordenada.

Regular l'horari i el temps d'estada en les zones de càrrega/descàrrega als xamfrans i en certs carrils de circulació segons la configuració viària, la tipologia comercial i els vehicles de distribució de mercaderies.

Estudiar i millorar l'ordenació de les zones de càrrega i descàrrega amb l'objectiu de minimitzar la durada de les operacions i la distància al lloc de destinació de les mercaderies.

Potenciar la vigilància i disciplina en les zones de càrrega i descàrrega.

Fomentar la distribució compartida de mercaderies per reduir el nombre d'operacions.

Via fora!! Núm. 60, Volum VII. Tardor '98

GEORGE SOROS. UN CAPITALISTA PENEDIT

J.C. Linehan

Publiquem una reflexió sobre una de les característiques més destacades de l'actual sistema econòmic capitalista: el capitalisme financer.

A partir d'unes reflexions fetes pel que es considerat el guru del nou capitalisme ètic o humanista, Georges Soros, l'autor exposa la necessitat urgent de cercar noves propostes i alternatives a la situació de desgavell actual.

L'article original ha estat publicat en espanyol.

Font: revista Hika, núm 95

We publish a reflection on one of the most significant characteristics of the present economic system: financial capitalism.

On basis of some reflections made by who is considered to be the guru of the new ethical or humanist capitalism, George Soros, the author exposes the urgent need for finding new proposals and alternatives to the present disorder.

The original article was published in Spanish.

Source: Revista Hika, no. 95

Ni aperigas pripenson pri unu el la plej elstaraj ecoj de la nuna ekonomia sistemo kapitalisma: la financa kapitalismo.

Ekde pripensoj faritaj de tiu kiun oni konsideras la guruon de la nova etika aŭ humanisma kapitalismo, George Soros, la aŭtoro prezentas la urĝan bezonon serĉi novajn proponojn kaj alternativojn al la nuna konfuza situacio.

La originala artikolo publikiĝis en la hispana.

Fonto: revuo Hika n-ro 95.

El 1992, George Soros va especular amb els moviments en el preu de les divises en el mercat global de finances i es va fer amb mil milions de dòlars. No obstant això, en la revista *Atlantic Monthly* de gener de 1997, vaticinava el col·lapse del capitalisme financer ("Tot i que he amuntegat una fortuna en els mercats financers –deia- ara temo que la intensificació incontrolada del laissez faire capitalista i la irrupció d'un conjunt de valors lligats al mercat lliure en tots els aspectes de la vida, posin en perill la nostra societat oberta i democràtica. Crec que el principal enemic ja no és el comunisme, sinó l'amenaça capitalista". Soros diu haverse vist obligat a "reexaminar la seva ètica anterior".

Soros és el nou gurú intel·lectual del capitalisme ètic o humanista contrari al mercat lliure i salvatge. El concepte no és nou. Fa cent cinquanta anys, el parlamentari anglès Willian Cobbert castigà el seu govern per aplicar la política econòmica del laissez faire a Irlanda, on va ser "el factor primordial", segons el diputat, de la Gran Fam de 1846-1851 i el conseqüent holocaust irlandès. També a la Gran Bretanya dels anys 70, el primer ministre Edward Heath denuncià "l'era salvatge del capitalisme".

De totes maneres, el debat no ha de ser exclusivament entre els "entesos" de l'economia i aquests haurien d'obrir-lo al públic.

Estats gàngsters.

Les denúncies de Soros es poden dividir en quatre apartats:

1. Les accions dels qui aposten en el mercat financer de compra-venda

tenen conseqüències directes i indirectes en el repartiment mundial dels recursos.

2. La publicitat i el màrqueting tenen com a objectiu emmotllar les preferències de la gent i no, com vol vendre la ideologia vigent del laissez faire, respondre només a aquestes.

3. Sense valors ètics, la gent depèn cada cop més del diner en si, com si es tractés d'un valor ètic. El que tot sovint era sols un medi de canvi ha usurpat el lloc dels valors fonamentals. El que és més car està considerat com a millor. El culte de l'èxit ha substituït la creença en els principis.

4. La doctrina de Darwin sobre l'evolució (la supervivència dels més ben dotats) és la que regeix en els mercats, i és una teoria antiquada.

Els dracs malalts

El penediment de Soros va començar quan les economies dels dracs asiàtics es van refredar i la demanda de matèries primeres com ara el petroli va disminuir. Una de les contradiccions estructurals pròpies del capitalisme ha ajudat a esfondrar aquestes economies exportadores: quan té lloc la recessió o la paralització econòmica en altres parts del món, no hi ha compradors pel cada cop més gran volum d'exportacions. Un altre motiu de l'enfonsament va ser que, malgrat l'èxit inicial en reprimir les reivindicacions dels camperols que s'havien convertit en mà d'obra industrial, amb el temps aquests es van organitzar en un moviment obrer que va mostrar el seu poder econòmic (sobretot amb l'onada de vagues de 1988 a Corea del Sud).

L'anàlisi de Soros era avalada en un recent número (setembre de 1998) de la revista financera *The Economist* (la crisi del sud-est asiàtic "s'està convertint en una crisi global del capitalisme"). El que vertaderament està fent tremolar en els passadissos del poder mundial no és solament una recessió econòmica, sinó també la crisi política provocada per aquesta i, pitjor encara, l'espectre d'un crack que afectaria Wall Street: el cas d'Indonèsia demostra que un col·lapse important del capitalisme pot conduir a la derrota d'un règim poderós. En referir-se al model asiàtic, que combina una economia del mercat amb un estat repressiu, Soros parla dels "estats gàngsters": "En moltes parts del món, el control per part de l'estat està tan lligat a la creació del patrimoni privat que es pot parlar d'estat de lladres".

Qui paga la crisi?

Els cercles financers i mediàtics s'esquincen les vestidures davant de la crisi a Rússia, però en aquests sectors ningú –el propi Soros n'és una excepció- s'ha preocupat per la tragèdia social i humana que s'està desenvolupant a l'antiga URSS, on l'enfonsament del preu de les matèries primeres ha afectat seriosament una economia industrial ja submergida en una crisi financera. També varen quedar afectats els països exportadors de petroli d'Amèrica del Sud. La situació es va exacerbar encara més per l'efecte dominó del sistema financer mundial, més globalitzat i desregulat, i que permet una expansió més àmplia i més ràpida de qualsevol crisi. El sistema, per mantenir-se (és a dir, per mantenir la tassa creixent de benefici), ha d'augmentar l'explotació laboral amb una reestructuració i el tancament d'empreses.

La política monetarista de fomentar l'autoocupació i d'afeblir tant els sindicats com els fons cooperatius, ha tingut com a resultat un augment significatiu del mercat negre laboral i, per

tant, ha dificultat la implantació del sistema de benestar. També s'ha fet més difícil aconseguir la justícia social, degut a la disminució del mercat laboral regulat i també com a conseqüència de la polarització, cada cop més aguda, entre la concentració de llocs altament remunerats en empreses amb molts beneficis (en sectors financers i mediàtics) i la massa d'ocupats del sector de serveis que es troba en una situació més o menys precària i amb salaris baixos.

Té algú les respostes?

El comissari europeu per al comerç, Leon Brittan, anterior ministre de Margaret Thathcer, davant d'aquesta nova conjuntura crítica envers el neoliberalisme, s'ha sentit obligat a posar-se en guàrdia contra "un rebuig total del sistema global de finances". Tanmateix, ni aquest, ni Soros, ni els "7 grans" països capitalistes ofereixen alternatives als models fracassats de gestió econòmica: ni les democràcies socials ni cristianes poden amb la dinàmica dels mercats, ni dictadures, ni terceres vies entre socialisme i capitalisme. Aquesta incapacitat és ressaltada pel titular d'un recent número de la revista financera *The Far East Economic Review*: "Té algú les respostes?", al voltant de les economies del sud-est d'Àsia, les institucions financeres oficials de les quals s'han mantingut impacients enfront de les fugues de capital privat. La pregunta és retòrica, perquè ells creuen que no... a no ser que hi hagi un altre pla Marshall, de l'estil de l'implantat a Europa després de la segona Guerra Mundial, la qual cosa podria ser un pedaç, durant algun temps, un cop més... o no.

El consens dels economistes neoliberals recolzava una política sistemàtica de privatització i de desmantellament del control públic sobre el sector privat. Però aquesta ideologia es tradueix, en la pràctica, en adaptar-se als interessos de les corporacions multinacionals, transnacionals o globalitzades, una realitat, segons es dedueix del seu argument, que converteix en inoperant o inútil qualsevol intent per part d'una economia nacional de controlar la situació. Una possible via per contrarestrar el nihilo-capitalisme podria ser l'acció coordinada entre estats social-democràtics, però només si hi ha voluntat política per a què s'apartin de la seva claudicació davant el neoliberalisme i deixin de concedir tot el que demanin els empresaris per a mantenir-los feliços. En les paraules del marxista anglès Hobsbawm, "... no estem obligats a creure'ls si, un cop s'han acostumat a salaris i beneficis exorbitants, ara diuen que amb menys es desplomaria l'economia".

Una alternativa

L'alternativa que ells no volen considerar seria una economia fonamentada en una planificació democràtica (amb control públic, no privat), i amb l'objectiu de fer front a les necessitats humanes i no a les nicieses; una planificació integral i social de la producció, no una planificació atomitzada en la que cada empresa individual pren decisions egoistes. Però ells, els defensors del sistema vigent, insisteixen en que això no funcionarà, que no hi ha res a fer enfront dels capricis de la borsa i els conseqüents tancaments d'empreses.

Curiosament, el G7 ara sí està implantant una planificació internacional per a posar pedaços a la crisi. El problema que tenen és que qualsevol pla nacional està amenaçat amb ésser sabotejat per la competència salvatge entre ells mateixos. Aquests cracks i fallides afecten la vida econòmica d'un país: el resultat és menys llocs de treball i, per

als qui tenen treball, menys sou per a més treball i més inseguretat. El mercat no està complint el que va prometre.

Un botó de mostra n'és Brasil, responsable d'un 45% de l'economia de Sudamèrica. No ha pogut controlar la fuga massiva de diner, malgrat els tipus d'interès artificialment alts i proteccionistes (fins a un 50%). Resultat: el dèficit pressupostari ha augment ràpidament (ara és d'un 7% del Producte Interior Brut) i, per a rebaixar aquest índex, la solució gestionada pel Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial és retallar massivament la despesa social, la qual cosa desencadenarà un augment de l'atur i de l'estabilitat política.

Cracks provocats per usurers

Un dimecres de setembre, una de les institucions més importants dels EE.UU., la denominada *Long Term Capital Management* (Gestió de capital a llarg termini), se'n va anar gairebé en orris. En només quaranta-vuit hores se'l va salvar per la mediació de quinze banquers mundials gestionats per la Reserva Federal nord-americana. La LTCM va fer juguesques amb més de cent mil milions de dòlars fins que va haver de posar en marxa una intervenció de rescat.

La LTCM és una de les aproximadament 3.500 empreses amb 200.000 milions de dòlars cadascuna, que s'ha especialitzat en jugar fent inversions dubtoses amb enormes quantitats de diner (*hedge funds*), apostant sobre els moviments de mercats financers del món, en un afany d'aconseguir ràpidament grans beneficis. El col·lapse de les economies a Rússia i en el sud-est asiàtic desbaratà les juguesques del LTCM i, si no hagués estat per la seva salvació intervencionista i gens liberal

© Xavi Lopez

per part del club bancari mundial i la Reserva Federal, també Wall Street hauria caigut. Amb el col·lapse d'aquestes institucions, també s'ha fet visible el fracàs d'un tal lliure-mercantilisme i dels qui el van posar en pràctica en els anys 80, sobretot Ronald Reagan i Margaret Tatcher.

Una altra empresa financera, la Japan Leasing, no es va salvar d'aquesta manera, però el govern de la segona economia més gran del món ha decidit intervenir per salvar el seu holding, el Long Term Credit Banck of Japan i nacionalitzar-lo. Les economies expansionistes i exportadores del Japó i del sud-est asiàtic eren excessivament dependents de crèdits estesos per aquestes institucions usureres, els préstecs de les quals dificilment podien ésser recuperats quan els beneficis empresarials es van desplomar. La usura es va tornar reticent a concedir més crèdits, i així les economies industrials entraren en una espiral descendent. La por en tot el món financer és que, si caigueren unes institucions financeres d'aquesta mida, el més provable és que això desencadenaria una cadena de cracks en un efecte dominó, el qual tindria conseqüències negatives incalculables per a l'economia mundial.

L'octubre de 1998, la pròpia divisa nord-americana es va desplomar perquè alguns inversors van vendre els seus dòlars per a saldar deutes en altres llocs del globus, i ara els bancs estan preocupats per la possibilitat de que no es recuperin els seus préstecs i es mostren més recelosos a l'hora d'avançar crèdits. Davant d'aquest estrangulament del crèdit, les empreses no poden aconseguir capital dels bancs i no van a invertir: l'economia es refreda encara més, les empreses retallen les seves inversions per por a no poder vendre els seus productes i no treure beneficis i redueixen plantilles. Així, amb més atur, hi ha menys poder adquisitiu entre els treballadors i més ocupats que es queden sense llocs de treball. Com en un cercle viciós, el boom es converteix en una recessió i la recessió pot acabar en una depressió.

Més diner nacional per rescatar als financers del món equival a menys fons per al benestar social, menys per a pensions i menys per als salaris del sector públic. Aleshores, qui està pagant la crisi d'aquest sistema demencial?

"L'era del neoliberalisme s'ha acabat"

Això diu Hobsbawm, i el *New York Herald Tribune*, a la tardor de 1998, expressava el pànic d'alguns al voltant d'aquest vaticini: "Les certeses de fa sols un any ara semblen lluny de ser certes". Dit d'una altra manera: el poder s'escandalitza en veure amb quina rapidesa es converteix una crisi econòmica en una de caràcter polític, i amb quina celeritat es poden arribar a qüestionar els vells dogmes i ideologies (del mercat lliure).

Si és veritat que els dos pilars del pensament únic -el sistema político-democràtic i el sistema mercantil- s'estan enfonsant, anem considerant alternatives.

J.C. Linehan, és traductor i professor d'idiomes; irlandès, viu a Euskadi des de 1980.

ENTREVISTA AMB MARIA MARTÍNEZ AGÜERO

Loreley Busqué, Milagros Vallès

Poques vegades a Via Fora!! tenim l'oportunitat de publicar unes vivències personals tant intenses. Intenses no tan sols per la seva trascendència sinó també perquè s'han donat al llarg de força anys.

La Maria, és argentina, militant activa del grup armat Montoneros, empresonada durant anys, amb cinc fills, companya d'un dels líders carismàtics d'aquesta organització.

Hem volgut compartir amb ella el seu procés personal, principalment com a dona compromesa en la seva realitat concreta, les seves reflexions, les seves opcions i el seu tarannà, malgrat ésser conscients que no es pot separar la vida personal de l'acció social.

Doncs bé, de tot plegat vàrem parlar juntes una llarga tarda d'hivern.

Very few times at Via Fora!! we have the opportunity of publishing so very intense personal experiences intense not only on vient of their trascendence but also because they have been experienced over quite a number of years.

Maria is argentinan, an active militant of the armed group Montoneros, imprisoned for years, with five children, companion of one of the charismatic leaders of this organization.

We wanted to share with her her personal development basically as a woman committed with her specific reality, her reflections, her options and her attitudes, being always aware that it is impossible to separate peersonal life from social action.

So well, on all this we had a chat together on a long winter afternoon.

Malofte Via Fora!! havas la okazon publikigi tiel intensajn personajn travivajoj'n. Intensaj ne nur pro pro ilia transcendo, sed ankaŭ car ili okazis laŭlonge de multaj jaroj.

Maria estas argentina, aktiva batalanto de la armita grupo Montoneros, enkarcerigita dum multaj jaroj, kun kvin filoj, kunulino de unu el la plej gravaj ĉefoj de tiu organizaĵo.

Ni deziris dividi kun ŝi, ŝian personan preceson, ĉefe kiel engaĝita virino en sia konkreta realo, ŝiajn propinsojn, ŝiajn eblecojn kaj ŝian farmanieron, malgraŭ konscii ke ne eblas disigi la privatan vivon de la socia agado.

Nu, pri ĉio tio ni kune parolis dum longa vintra vespero.

Ens entrevistem en una tarda de gener. No gaire lluny neva a les muntanyes. Tot preparant la gravadora comença a crear-se un clima que afavoreix les preguntes, les respostes, els silencis i les emocions. La Maria acaba de tornar de l'Argentina. Ha estat treballant amb un equip d'antropòlegs forenses, membres d'una ONG que es dediquen a la recerca de dades sobre les persones desaparegudes durant la dictadura argentina.

La nostra entrevistada té un somriure ampli i una mirada serena que ens facilita el pas d'una pregunta a l'altra.

Aquests dies està molt present el temps de les dictadures d'Amèrica del Sud. La situació del general Pinochet fan més colpidors els testimonis directes de les persones que com la Maria han patit la repressió, la tortura i l'empresonament per lluitar per les llibertats al seu país.

El seu testimoni ens situa entre els anys 1968 i 1983. Uns anys on l'Argentina travessa una etapa històrica de dictadura militar amb una intermitència democràtica. És una etapa on la societat civil és proscrita, torturada i reprimida.

— *Possiblement, el teu compromís social ha marcat profundament la teva vida. Com i quan comença?*

Jo considero que hi ha un fet que és força important en la meva vida, que és el contacte amb els barris empobrits de l'Argentina. Jo vaig a una escola religiosa, on una monja que molt possiblement se'n va adonar que tenia alguna sensibilitat pels temes socials, em va demanar que l'acompanyés els dissabtes a visitar una vila d'emergència, que a l'Argentina vol dir un barri de gent que no té absolutament res per viure. Vaig començar a anar amb ella com a caritat. Òbviament varen ser les primeres passes. Cal tenir en compte que jo venia d'una família on les coses estaven totalment resoltes - catòlica practicant, anava al mateix col·legi de monges on havia anat la meva mare-, pertanyia a una família acomodada de professionals (el meu pare era jutge), però tanmateix tenia una sensibilitat social que li cridaria l'atenció a la monja que em va portar a estar en contacte amb les situacions de pobresa.

Més endavant, és a la universitat on prenc consciència que els problemes d'ordre social i les situacions d'injustícia tenien solució, no de forma individual, sinó de forma global, i que únicament passava per la via política ja que creia que des d'un sistema polític es podien solucionar aquests problemes d'injustícia. La solució no passava per donar una xocolata calenta a uns nens un dia de fred.

És a partir d'aquesta constatació que començo a prendre contacte amb les agrupacions estudiantils i més en concret amb el PCR (Partit Comunista Revolucionari). No tenia res a veure amb les meves arrels familiars, era com una mena de reacció a tota la meva història anterior. Penseu que fins aleshores, de marxisme no en sabia res de res.

És aleshores que vaig prendre un compromís absolutament personal. Aquest va ser participar tots els dissabtes i els diumenges en l'acció social i assistencial a un barri de nens orfes, obra que era realitzada pel pare Francisco Lucchessi. Aquesta acció era conduïda per un capellà, el mateix del que vaig prendre la primera comunió, molt amic meu. Jo aleshores tenia divuit anys.

— *Pel que ens dius, la teva vida semblava molt planificada.*

Sí, era d'aquelles vides tan planificades, de les de sempre. Com ja us he comentat anava al mateix col·legi on havia anat la meva mare, quan em va tocar anar a la universitat vaig anar a la universitat catòlica, de jesuïtes, de la qual el meu pare era fundador i professor...

És aleshores que prenc consciència d'aquesta vida tan planificada i és quan assumeixo un compromís personal i decideixo trencar amb tot això. El primer que vaig fer va ser plantejar a casa meva que volia anar a la universitat pública. De fet, jo crec que això va ser realment el pas real de la meva presa de consciència, perquè vaig prendre contacte amb una altra realitat que desconeixia fins aleshores. Malgrat que a casa meva em podien mantenir, vaig anar a treballar a l'ajuntament del lloc on vivia. Aquí, malgrat no tenir ni idea del que era un sindicat ni res de res, jo sabia que els treballadors es defensen quan s'agrupen i vaig formar un sindicat. Això era en plena dictadura d'Onganía (primera dictadura dels anys seixantes). Va ser la meva primera experiència de caràcter social fora de l'òrbita de l'església.

— Tanmateix, hi ha un fet familiar que marcarà la teva trajectòria...

L'any 70, el meu germà gran, Guillermo, participa amb l'organització Montoneros. Va ser fundador d'aquesta organització política a la ciutat de Córdoba, i estava a la clandestinitat perquè estava buscat per la policia. Descobrir aquest compromís polític del meu germà em va impactar moltíssim.

És a partir d'aquí que em poso en contacte amb aquesta organització. De cop i volta em vaig convertir en una col·laboradora d'aquesta organització sense gairebé adonar-me'n. Primer solidaritzant-me amb la situació del meu germà i d'altres persones i més tard abandonant l'activitat pública, ja que havia de tenir molta cura amb les meves activitats públiques ja que podien afectar a les activitats clandestines.

D'alguna manera, el meu germà va ser fonamental en la meva opció política. Penseu que el fet de participar en una organització guerrillera significava un compromís de vida, que ho abastava tot.

— Quins eren els valors pels que lluitaven els joves argentins?

Crec que tot el que jo puc explicar de manera individual forma part d'un fenomen generacional. Fenomen que no sols es va donar a l'Argentina sinó que va ser molt global, ja que els anys 70 impliquen a l'Argentina un fenomen generacional de compromís de la joventut molt remarcable. Crec que als àmbits on es concentra la joventut, com pot ser a l'àmbit universitari per exemple, una militància implicava un compromís social. Qui no militava era l'excepció. Els joves d'aleshores varen tenir una presa de consciència molt forta en el sentit que es podien transformar les realitats tant a nivell personal com col·lectiu. Tanmateix, no l'aïllo d'una joventut que va més enllà de l'Argentina. Teníem paradigmes i punts de referència on poder-nos agafar, cosa que avui dia no veig per enlloc. Des d'un Che Guevara, fins a un Camilo Torres a Colombia, Luter King, el Maig francès... Jo crec que aquestes coses no estan fora del context diari. Som una generació de post guerra (mundials), alguna cosa tindrà a veure... Avui dia trobo a faltar l'esperit de grandesa. Abans deixaves tot en pro d'alguna cosa per donar. Aquesta és una gran diferència amb les actuals generacions.

— Malgrat el que has dit sobre l'origen familiar, l'educació que has rebut t'ha servit per afrontar els reptes i les situacions tan difícils que t'ha tocat viure?

Com us he dit, provinc d'una família catòlica practicant, amb una idea de caritat que jo vaig anar transformant en justícia social. Una família que tenia molt clar el tema dels valors morals i ètics. El meu pare era jutge, amb tot el que volia dir respecte a la llei, a les normes, a la rectitud... Això va ser molt decisiu.

En moments clau de la teva vida, quan et torturen, es posa a prova tot el teu bagatge moral. Penso que va ser positiu el que vaig rebre de la meva família. El tema de la deslleialtat, la traïció, el compromís de per vida... La meva família en particular van ser unes persones molt humanes.

— I comença la teva vida a la clandestinitat. Què va significar la vida de montonera?

Va ser una vida intensa de dolors profunds i d'alegries intenses. Una vida forta, però que també t'enforteix. Això va significar trencar del tot amb la vida que havia portat fins aleshores, els meus amics, la família, els estudis (vaig deixar la llicenciatura d'història al quart any)...Jo aleshores tenia vint anys. Allí vaig conèixer a Mario Firmenich, la persona que des de fa

vint-i-sis anys és la meva parella. Quan jo el conec, Mario tenia una situació molt compromesa, això va suposar un major esforç personal, que em va fer accelerar etapes personals. La cosa que ens va unir i ens continua unint va ser el projecte de vida polític, la resta d'aspectes estan supeditats a aquest projecte.

— Ets mare de cinc fills: Com has viscut la teva maternitat?

En la nostra parella ja es donaven per sobreenteses força coses. Sabíem que compartíem un mateix projecte de vida. Això va suposar que en nosaltres fos més fàcil i ràpid el temps de compenetració que tota parella necessita. Vam tenir els fills quan van venir.

Pel que fa a la formació de la família sempre he anat a contra corrent, perquè la vam formar com es podia i en el moment que es podia. En realitat he tingut sis fills, entre el quart i el cinquè fill es va perdre un quan estava de vuit mesos, era una nena. Va ser en un moment que no era precisament el més crític de la nostra vida.

Dels cinc fills vius que he tingut, la primera va néixer a la clandestinitat, el segon a la presó. De fet, com vaig estar "desapareguda" els tres primers mesos de la meva detenció, vaig aconseguir d'amagar el meu embaràs. Si hagués estat descobert, el més segur seria que en néixer el meu fill me'l traurien i a mi em matarien, com de fet va passar a moltes mares.

— Fins quan dura la teva situació de "desapareguda"?

Al cap de tres mesos de la meva detenció, passo a ser detinguda "legal" a la presó. Això em permet poder declarar el meu embaràs i néixer el meu fill Mario. Al cap de sis mesos de néixer, la meva mare se'l va endur (ja que només ens permetien tenir els nostres fills els sis primers mesos de vida) i li vaig demanar que el dugués amb el capellà que treballava en un barri de gent pobre i que s'encarregava d'una guarderia d'orfes, El Hogar del Padre Francisco Lucchessi. Vaig decidir això perquè em va sembla que el nen es trobaria en un lloc amb nens semblants, políticament més protegit i en un ambient més coherent amb la nostra vida. De fet, penseu que en aquells moments jo estava a la presó, mentre el Mario -el meu company- i la primera filla estaven a l'estranger.

— Per què creus que van "legalitzar" la teva detenció?

Bàsicament perquè em tenien com un parany per poder atrapar el meu company, el Mario.

Quan anys després em donen la llibertat vigilada (podies tenir domicili però estaves totalment controlada), fixo la meva residència a la llar d'orfes on hi havia el meu fill. Vaig estar a la presó del 1976 al 1981.

Després de l'any de llibertat vigilada, emigro a l'estranger a través del Brasil, i ens retrobem amb el Mario i els dos fills a Mèxic el 1982. Era en plena guerra de les Malvines.

— Parla'ns una mica més dels teus anys a la presó. Quines relacions hi havia entre les preses i l'exterior?

Com a preses polítiques no teníem cap tipus d'espectatives vers la nostra llibertat, no com les preses comunes que el que les preocupava eren els anys que els hi podien caure. Nosaltres veníem d'una vida militant, tractàvem de sobreviure en aquests camps de concentració que eren les presons. No ens era permès de cantar, ni portar roba de colors... perquè el seu objectiu era l'aniquilament físic i psíquic. L'esforç era el generar mecanismes de supervivència enfront de la duríssima reglamentació. Fèiem coses que mai ens haguéssim imaginat. Tot això generava una relació molt forta, d'esperit de cos, de solidaritat, que era contradictori en els moments que alguna de nosaltres sortia de la presó

perquè el que fins aleshores era seguretat, unió... a fora, al carrer, no existiria, era molt inhòspit, i això generava a les que sortien una forta contradicció. Malgrat la dura i austera realitat a l'interior de la presó, generava forts vincles de solidaritat i de companyonia.

També va ser molt fort la manera com es vivien les pèrdues de les persones estant a dins de la presó. Jo vaig viure una situació d'una companya que va perdre en pocs dies els seus pares i el seu marit. En general, a partir de 1976, totes les preses vivíem un període de segrestament, de desaparició i molt poques arribàvem a la legalitat de la presó. Arribar-hi era el paradís, ja que si no et legalitzaven sabies que era una mort segura.

— *Pel que ens dius, no hi havia futur, no hi havia la possibilitat de la llibertat...*

Durant els primers anys de presó no era un tema del que en parléssim, ni que ho veiessis possible. Va ser al cap de tres o quatre anys que vàrem començar a parlar-ne en el moment que podies preveure que la situació podia acabar d'alguna manera.

La presó és la presa de consciència de que el temps perdut ja mai més es recupera. Pots aprofitar el temps que vingui, però el que ha passat, ja mai més el pots recuperar: la infantesa d'un fill, la qüestió laboral, professional...

— *Tanmateix, aquesta no serà la darrera vegada que "tindràs contacte amb la presó"...*

Cert! A l'octubre del 83 decidim sortir de la clandestinitat i participar en l'incipient procés de democratització argentí. Al poc temps, detenen al meu company Mario al Brasil al Consolat argentí, ja que no tenien previst que l'oposició clandestina volgués participar democràticament, i van fer un decret de recerca i captura envers els dirigents guerrillers clandestins. Mario va estar detingut gairebé set anys, precisament al mateix lloc on vaig estar empresonada jo. El meu tercer fill tenia divuit dies quan van empresonar el Mario. En aquests anys d'empresonament del Mario vam tenir els fills darrers (l'Agustín, la nena que vaig perdre, i el Santiago). Així és com vam anar formant la família que tenim.

Nosaltres érem tan amics i partidaris de la vida que volíem generar-ne en contra de tots els obstacles. Vam fer els nadons malgrat saber que en poques hores podien canviar radicalment les coses. Jo estimo la vida en les condicions que siguin. No m'agrada ni tan sols temptar la vida!!

— *L'espiritualitat... com l'has viscuda?*

Jo ja us he dit abans que venia d'una família creient. Generacionalment érem gent força

radical, o blanc o negre. Jo vaig agafar de la meva religió les coses centrals, l'amor al proïsme, el donar la vida per l'altre... eren coses molt dels joves d'aquella època. De la nostra organització montonera érem més del 80% que proveníem del catolicisme militant. Vaig adaptar però no vaig renunciar. De fet hem batejat els nostres fills. Per a mi no ha representat cap tipus de limitació. Com que va ser a partir de les meves creences catòliques que vaig prendre consciència social, vaig considerar que ho havia de mantenir.

— Durant la teva vida, a què has renunciat?

Certament en la vida que he portat he fet renúncies, no les tinc com un pes, però... a vegades dic: la meva història és la història de les renúncies. El compromís que vaig adquirir, que vaig iniciar de manera individual abans de conèixer el meu marit, sí que implicà coses que no em podia ni imaginar en un començament. És cert que el fet que el meu marit fos qui fos, d'alguna manera em va condicionar pel que fa a la duresa i a la intensitat, però em va implicar renúncies a nivell personal, que ho he fet a gust. El projecte de vida escollit implica renúncies. Renunciar als estudis, al desenvolupament personal, al meu lloc d'origen, a lligams afectius... però és a gust.

— Com has anat incorporant els éssers estimats en la teva vida. Els més propers, els que han desaparegut...

Personalment tinc un germà, un cunyat i una cunyada desapareguts. A més tinc una gran quantitat de gent molt estimada també desapareguts. Companys que per exemple han criat els meus fills... és una cosa molt permanent el seu record. Mai deixo de cercar això. Foren molts. Quan diàriament comparteixes la vida i la mort el llaç és molt intens.

Per a nosaltres la mort d'un company era una cosa molt possible en qualsevol moment. No ho vivíem amb dolor, era una possibilitat. Respecte al meu germà, em va fer posar en una situació diferent. Primerament em va costar assumir que estava mort, malgrat saber per pròpia experiència que qui no apareixia als pocs mesos en una presó legal era perquè estava mort. Són aquests mecanismes de defensa de com afrontar el tema de la desaparició que jo suposo que han impulsat moltes mares a protagonitzar les accions tan persistents en pro dels desapareguts. Fas el dol com per poder tancar amb un passat, del contrari és molt difícil fer-ho. Però per fer el dol cal que el cos aparegui, se sàpiga on és. La desaparició és una cosa molt ben estudiada, molt torbadora pel qui queda.

— Per acabar, el fet de ser coherent amb les teves idees t'ha fet ser menys lliure?

No. Sempre m'he sentit lliure per poder fer les coses més essencials en la vida. Evidentment m'ha implicat unes limitacions. Tanmateix, penso lliurement i intento actuar en conseqüència, això per a mi és vital.

Per a nosaltres també!

Loreley Busqué, Milagros Vallès

enllaç

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

En/Na _____

Adreça _____

CP _____ *Població* _____ *Comarca* _____

Telèfon _____ *Fax* _____ *correu electr.* _____

- ❒ *em subscric a* Via fora!! *(1.600 ptes. per 4 números)*
- ❒ *Vull rebre en número* *de* Via fora!! *(500 ptes.)*
- ❒ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 1.000 ptes. per trimestre*
- ❒ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 1.500 ptes. per trimestre*
- ❒ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb 2.000 ptes. per trimestre*
- ❒ *Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç amb* *ptes. per trimestre*

Forma de pagament:

- ❒ *Gir postal*
- ❒ *Domiciliació bancària.*
- ❒ *Personalment*

Data _____ *Signatura:*

enllaç

BUTLLETA DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

En/Na _____

Caixa/Banc _____

C.C./Llibreta ☐☐☐☐ ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Adreça _____

CP _____ *Població* _____ *Comarca* _____

Agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta s'atengui, fins a nova ordre, el rebut que periòdicament presentará Enllaç per al pagament de la meva col·laboració.

Data _____ *Signatura:*

Des d'ara, en un sol telèfon hi trobaràs la resposta a infinitat de qüestions d'arreu de Catalunya.

012

La resposta

Un nou servei. Un nou telèfon* que pot resoldre alguns tràmits sense haver-se de desplaçar, que dóna resposta i orientació, principalment, sobre temes relacionats amb l'Administració de la Generalitat i també sobre d'altres serveis.
El 012 posa, a l'abast de tothom, infinitat de dades d'interès.

Només cal telefonar.

012 atenció ciutadana

InfoCat

Generalitat de Catalunya

*91,2 ptes. els 3 minuts o fracció

ENHAVO **CONTENTS**

Cefartikolo	**3**	Editorial
Eldonejo Vigia	**4**	Editorial Vigía.
La letero de Porto Alegre.	**8**	The Letter of Porto Alegre
Lecionoj pri amuza ekonomio de Fabià Estapé.	**11**	Lessons of recreative economy by Fabià Estapé.
Interkonsento 2000, oportuneco por la liberigo	**12**	Complicity 2000, an opportunity for liberation.
Mediteraneo kaj sindeterminado	**16**	Mediterrania and Self-Determination.
La Kataluna ekologia politiko antau dek kvin jaroj.	**26**	Catalan Political Ecology, 15 years ago.
Pakto por la movebleco.	**33**	Pact on Moblity
Georges Soros: la pentinta kapitalisto.	**42**	George Soros, a repentent capitalist
Konversacio kun Maria Martínez Agüero.	**47**	Interview with Maria Martinez Agüero.

Via fora!! *núm. 60 Tardor del 1998. Preu venda: 400 ptes.*

Edita: Associació **enllaç**. Apartat de Correus 85, 08291 RIPOLLET (Vallès Occ.), telèfons: 93 692 51 83 – 93 692 66 55, correu-electrònic: mon@bcn.servicom.es.

Podeu reproduir qualsevol article sempre que sigui de manera íntegra, però us agraïem que en féssiu constar la procedència.

Via fora!! és composada electrònicament per membres de l'Associació comptant amb la col·laboració del Projecte Repensar la Societat i de Servei de Secretaria S.A. i Imprés als PP. CC. a "La Impremta" (el Prat de Llobregat), amb paper ecològic Biotop 3 de 90 grams pel que fa a l'interior i cartulina ecològica Magnosttar de 200 grams pel que respecta a les portades.

D.L. B-13.925/1984 I.S.S.N. 0214-672X.

Via fora!! és membre de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català APPEC.

Aquest número de la Via fora!! és fruit del treball de: Loroley Busqué, Eugeni Chafer, Marc Dueñas, Marcel Garro, Joan-Ramon Gordo, Agustí Nicolau, Pep Puig, Jaume Sobrevals, Milagros Vallès i Lluís Vàzquez.

També han col·laborat en les traduccions: Alice Baumann, Ramon Llop, Marina Ollé, Llibert Puig, i l'Associació Catalana d'Esperanto.

La fotografia de portada és de Miquel Palau i mostra un paisatge de la serra de Collserola.

Les il·lustracions són d'Eva Virgili i Xavi López.

Editorial — **Globalització i autodeterminació** 3

Reus, París i Londres — **Editorial Vigia**
Carme Romaní 4

Carta de Porto Alegre 8

Relligats — **Lliçons d'economia recreativa**
Fabià Estapé 11

Cada terra fa sa guerra — **Complicitat 2000, una oportunitat per a l'alliberament** 12

Altrament — **Mediterrània i autodeterminació**
Jordi Asensi, Antoni Manzanal i Jesús Artiola 16

L'ecologia política catalana fa 15 anys
Josep Puig i Boix 26

Pacte per la mobilitat 33

George Soros. Un capitalista empenedit
J. C. Linehan 42

A la intempèrie — **Entrevista amb María Martínez Agüero** 47